

25. 1.

VERSLAG.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder no. 387 der Zitting 1936—1937, no. 43 der Zitting 1938—1939 en no. 55 der Zitting 1939—1940.)

Nadat op 17 Februari 1940 de Memorie van Antwoord met Nota van Wijzigingen en Gewijzigd Ontwerp van Wet bij de Kamer was ingekomen, heeft de vaste Commissie voor Privaat- en Strafrecht in haar toenmalige samenstelling in April van dat jaar den Minister van Justitie doen weten, dat zij gaarne over een aantal punten mondeling met hem in overleg zou willen treden. Voordat dit overleg had plaats gehad, geraakte Nederland echter in den oorlog. Dientengevolge moest de verdere voorbereiding van de openbare behandeling blijven rusten.

In het najaar van 1946 bleek aan de Commissie in haar huidige, sterk van de vooroorlogsche afwijkende samenstelling, dat de tegenwoordige Minister van Justitie deze aangelegenheid gaarne weder opgevat zou zien. Zij heeft daarop in een reeks van vergaderingen het geheele ontwerp opnieuw bezien. Vervolgens had omtrent een groot aantal punten mondeling overleg met den Minister plaats. Deze was daarbij vergezeld door mevrouw mr. L. C. Schönfeld—Polano en de heeren mr. W. P. van Lindonk, mr. C. A. de Meijere en mr. J. W. Knottenbelt. Dit overleg heeft geleid tot verscheidene wijzigingen, welke verwerkt zijn in een Tweede Nota van Wijzigingen, die te zamen met een Nader Gewijzigd Ontwerp van Wet tegelijk met dit Verslag wordt gepubliceerd.

Waar in dit Verslag artikelen worden genoemd zonder nadere aanduiding, zijn daarmee steeds de artikelen van het Burgerlijk Wetboek volgens het Gewijzigd Ontwerp van Wet bedoeld.

Het besprokene is puntsgewijze samengevat. Achter elk punt is vermeld, bij welke paragraaf van het Voorloopig Verslag en de Memorie van Antwoord het aansluit, dan wel op welk artikel het betrekking heeft.

1. (§ 1 van Voorloopig Verslag en Memorie van Antwoord). *Voorafgaande herziening van het huwelijksrecht?* Enkele leden der Commissie wilden in de eerste plaats ter sprake brengen, of een wijziging van het kinderrecht niet behoort te worden geplaatst in het veel wijdere kader van een herziening van het huwelijksrecht, in het bijzonder met betrekking tot de persoonlijke verhouding tusschen man en vrouw. Zulk een herziening zou o.a. gevolgen hebben ten aanzien van de regeling omtrent de uitoefening van de ouderlijke macht bij verschil van inzicht tusschen de ouders (zie ook hieronder bij punt 3).

De Minister antwoordde hierop, dat zijns inziens een herziening van de bepalingen betreffende de verhouding tusschen de echtgenooten onderling wel wenschelijk is, doch dat hij meende, dat men met de herziening van het kinderrecht daarop niet behoort te wachten. Dit zou een belangrijke en zijns inziens niet te aanvaarden vertraging ten gevolge hebben.

De leden, die deze aangelegenheid ter sprake brachten, verklaarden dit standpunt te kunnen begrijpen, doch behielden zich voor, bij enkele punten van het ontwerp, welke in verband staan met de huidige huns inziens onbevredigende regeling van de verhouding tusschen de echtgenooten, op wijziging aan te dringen.

2. (§ 3.) *Onderscheid tusschen natuurlijke kinderen enerzijds en overspelige en bloedschennige kinderen anderzijds.* Onderschrijft de Minister, zoo werd door een deel der Commissie gevraagd, het standpunt van zijn toenmaligen ambtsvoorganger, dat het onderscheid tusschen natuurlijke kinderen

enerzijds en overspelige en bloedschennige kinderen anderzijds in al zijn scherpte behoort te worden gehandhaafd? Of meent hij, dat eenige verzachting (wellicht in den geest van de Fransche wet), waardoor de belangen van de kinderen niet meer in alle gevallen worden opgeofferd, verantwoord is, bijv. in het geval, dat een echtscheidingsvonnis niet tijdig is ingeschreven, terwijl partijen in den waan verkeerden, dat dit wel het geval was? En meent de Minister, dat ook met betrekking tot naamsverandering het strengst mogelijke standpunt moet worden ingenomen?

De Minister verklaarde, dat zijns inziens het belang van het hooghouden van het monogame huwelijk hier den doorslag moet geven en dat dit het doen van concessies, welke zouden neerkomen op het gelijkstellen — in bepaalde gevallen — van overspelige met natuurlijke kinderen, verbiedt. Ook een uitzondering voor gevallen, waarin partijen of hun procureurs een fout hebben gemaakt, achtte de Minister niet aanvaardbaar. Men houde zich aan den Romeinschen regel: *Jus vigilantibus scriptum est*. Alleen ten aanzien van naamsverandering wilde de Minister wel eenige tegemoetkomendheid betoonen; in de practijk wordt nl. tegen naamsverandering geen bezwaar gemaakt, indien deze wordt gevraagd door meerderjarigen, die in overspel zijn verwekt, niet dus indien zij wordt gevraagd ten behoeve van minderjarigen.

Een deel der Commissie verklaarde zich met dit standpunt van den Minister te kunnen vereenigen. Van de zijde der leden, die de geciteerde vragen hadden gesteld, werd er echter met nadruk op gewezen, dat 's Ministers standpunt de belangen van de kinderen aan het beginsel opoffert. Ook deze leden zouden het monogame huwelijk allerminst aangetast willen zien. Zij meenden echter, dat het aantal gevallen, waarin de kinderen het slachtoffer worden van de verkeerde handelingen hunner ouders, zoo veel mogelijk gereduceerd behoort te worden. Zij achtten dit mogelijk door een uitzondering toe te laten in die gevallen, waarin bij de ouders niet de bedoeling heeft voorgezet om in strijd met de wet te handelen, speciaal dus wanneer zij meenden reeds gescheiden te zijn. Beperkt men deze uitzondering tot de gevallen van een verchoonbaar misverstand bij de ouders, dan tast men daarmee de kracht van den hoofdregel huns inziens ook niet aan.

Een der leden zou nog wel iets verder willen gaan. Ook naar de meening van dit lid kan men overspelige kinderen niet in alle gevallen met natuurlijke gelijkstellen, doch anderzijds achtte hij de publieke moraliteit niet gediend door de kunstmatige fictie, dat de werkelijke vader niet als zoodanig kan worden erkend. Ook meende hij, dat het verbod van erkenning geen preventieve werking van eenige beteekenis heeft. Een belangrijke verbetering zou zijns inziens reeds bereikt worden, indien men ten aanzien van de naamsverandering terugkeerde tot het systeem, dat hier te lande tijdens de bezetting golden heeft, nl. dat zij wordt toegestaan, indien de ouders inmiddels met elkaar gehuwd zijn en dit huwelijk een zekeren tijd geduurd heeft.

Met betrekking tot het standpunt van den Minister, dat wel toestemming tot naamsverandering kan worden verleend aan meerderjarigen, doch niet aan minderjarigen, werd er door dit en andere leden op gewezen, dat juist de minderjarigen soms het meest onder hun niet-erkenning lijden.

Deze beschouwingen gaven den Minister geen aanleiding zijn standpunt te herzien. Met betrekking tot de naamsverandering merkte hij nog op, dat het onderscheid tusschen meerder- en minderjarigen hierop berust, dat er in het eerste geval niet of nauwelijks en in het tweede wel vrees kan bestaan voor verduistering van den burgerlijken staat. Overigens is de naamsverandering een punt van departementale practijk, dat niet door het wetsontwerp zelf geregeld wordt en dat de Minister t.z.t. nog wel eens nader wilde overwegen. Wat het hoofdpunt betreft moet een afweging van belangen plaats vinden. Elke aantasting van den algemeenen regel, dat het huwelijk moet worden hooggehouden, tast zijns inziens een zoo groot algemeen belang aan, dat de belangen van de overspelige kinderen daartegen niet kunnen opwegen. Van den regel, dat overspelige kinderen niet kunnen worden erkend, gaat naar zijn overtuiging wel degelijk een zekere preventieve werking uit. Schrapping of verzwakking daarvan zou in elk geval voedsel kunnen geven aan de opvatting, dat overspel zoo erg niet is. Hij verklaarde zich dus niet bereid, het wetsontwerp in dit opzicht te wijzigen.

Wijziging van de bepalingen betreffende het kinderrecht, voorkomende in het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek, enz.

3. (§ 5.). *Verskil van inzicht bij de uitoefening van de ouderlijke macht.* De bepaling, dat de ouderlijke macht wordt uitgeoefend door beide ouders, doch dat bij verschil van meening de man beslist, gaf aanleiding tot een vrij uitvoerige discussie. Terwijl een deel der Commissie zich met deze bepaling wel kon vereenigen, verklaarde één lid haar onaanvaardbaar te achten. Dit lid herinnerde er aan, dat reeds in het ontwerp, dat geleid heeft tot de burgerlijke Kinderwet van 1901, twee gevallen voorkwamen, waarin inmenging van een derde werd mogelijk gemaakt voor het geval de ouders niet tot overeenstemming konden komen over bepaalde opvoedingsproblemen. Nieuw is deze quaestie dus in het geheel niet. Dit lid meende, dat er overal in de wereld, ook in ons land, in de laatste tientallen jaren een ontwikkeling van de denkbeelden op dit gebied heeft plaatsgevonden. Een algemeene ondergeschiktheid van de vrouw aan den man aanvaardt men eenvoudig niet meer. Het is principieel onjuist, altijd het inzicht van den man — lang niet altijd een redelijk inzicht! — te doen prevaleeren boven dat van de vrouw. Even onjuist zou het echter zijn, indien men dat van de vrouw altijd liet gaan boven dat van den man. Er is dus maar één oplossing mogelijk: in die gevallen, waarin de echtgenooten het niet eens kunnen worden (gelukkig komt dat maar zelden voor), een derde te hulp roepen. Reeds van de mogelijkheid van beroep op een derde zou een belangrijke preventieve werking uitgaan, zooals de ervaring in de Vereenigde Staten van Amerika leert. Dit lid zou er zich bij neer kunnen leggen, indien zulk een inmenging tot een aantal werkelijk belangrijke quaesties werd beperkt. Een zoodanig beroep zou naar het oordeel van dit lid niet moeten worden gedaan op den rechter, zooals wij dien tegenwoordig kennen, zelfs niet op den kinderrechtter; daarvoor zou men bij voorkeur moeten nemen een soort van familierraad, wellicht een uitgebouwd voogdijraad. Deze zou dan of zelf met de beslissing kunnen worden belast of men zou hem kunnen opdragen den rechter te adviseeren, in welk geval de eindbeslissing bij den rechter zou moeten liggen..

Een ander lid der Commissie was van oordeel, dat het ontwerp reeds een zekere verbetering brengt in vergelijking met den bestaanden toestand; thans oefent de vader alléén de ouderlijke macht uit; in het ontwerp wordt in elk geval in theorie erkend, dat de beide ouders haar uitoefenen, al wordt daaraan toegevoegd, dat bij verschil van inzicht de vader beslist. Bevredigend is deze oplossing echter nog allerminst. Ook dit lid was van oordeel, dat er op dit gebied een verandering in de opvattingen gekomen of althans komende is, doch betwijfelde of de tijd reeds rijp is om een andere oplossing dan de thans voorgestelde in de wet op te nemen. Inmenging van den rechter of een anderen derde achtte dit lid ook geenszins ideaal; een andere principieel juiste oplossing zag dit lid echter niet.

De Minister verklaarde van de inmenging van een derde in quaesties betreffende de uitoefening van de ouderlijke macht niets te verwachten. Hier spelen nu eenmaal tal van subjectieve factoren een rol, die bovendien dikwijls van zeer subtielen aard zijn. Een objectieve beoordeeling door een derde kan daarom van weinig waarde zijn. Gevoelen de ouders behoefte aan advies, dan zullen zij ook zonder uitdrukkelijke wetsbepaling wel een adviseur weten te vinden. Wijst men nu de beslissing door een buitenstaander af, dan zijn er maar twee mogelijkheden bij verschil van meening: of het inzicht van den man moet prevaleeren of dat van de vrouw. Waar nu, naar 's-Ministers oordeel, de regel, dat de man het hoofd der echtvereening is, door de groote meerderheid der bevolking als juist wordt aanvaard — dat er een duidelijke ontwikkeling in andere richting te constateeren zou zijn, ontkende de Minister —, is de aangewezen oplossing zijns inziens de eerste.

4. (§ 7.). *Begrippen „onderhoud” en „verzorging”.* Uit de Commissie werd er op gewezen, dat de toenmalige Minister in deze paragraaf van de Memorie van Antwoord heeft betoogd, dat het begrip „onderhoud”, naast voeding en kleding, ook huisvesting omvat, doch niet meer dan dat. Men vreesde, dat deze omschrijving nog te eng is. Ook bijv. geneeskundige verzorging kan er toch onder vallen. Nu de Minister heeft voorgesteld, in het wetsontwerp niet meer te spreken van „onderhoud en opvoeding” van kinderen, doch van „verzorging en opvoeding”, zou daaruit wellicht kunnen worden afge-

leid, dat overal, waar het woord „onderhoud” in gebruik blijft, daaronder slechts het verschaffen van voeding, kleding en huisvesting zal worden verstaan. Dit ware, naar men meende, niet juist.

De Minister wees er op, dat de in de wet neergelegde verplichting tot het onderhouden van andere personen dan de eigen kinderen steeds is een verplichting om het onderhoud te bekostigen, niet om dit zelf te verschaffen. Ten aanzien van de minderjarige kinderen behoort echter juist niet de verplichting tot bekostiging vooropgesteld te worden. De ouders behooren in het algemeen zelf hun kinderen te verzorgen en op te voeden, hetgeen dan ook in artikel 355 vermeld wordt. Uiteraard hebben de ouders jegens hun kinderen ook financiële verplichtingen, doch de wijze waarop artikel 467, luidende „Ouders zijn verplicht de verzorging en opvoeding hunner minderjarige kinderen naar vermogen te bekostigen”, achtte de Minister weinig elegant. In plaats daarvan zou hij willen lezen: Ouders zijn verplicht naar draagkracht te voorzien in de verzorging en opvoeding hunner minderjarige kinderen. Wijziging van dit artikel, alsmede een overeenkomstige wijziging van artikel 344, zegde hij toe. Overigens bleef hij er bij, dat het begrip „verzorging” ten aanzien van kinderen de voorkeur verdient boven „onderhoud”, daar het laatste een te materialistischen klank heeft. Wel erkende hij, dat het gevaar voor een onjuiste redeneering a contrario zooveel mogelijk dient te worden weggenomen. Daartoe achtte hij het echter voldoende vast te stellen, dat het begrip „onderhoud” van geval tot geval verschillend moet worden geïnterpreteerd. De opsomming van voeding, kleding en huisvesting behoeft niet als limitatief beschouwd te worden. Onder bepaalde omstandigheden kan de verplichting tot onderhoud ook den plicht omvatten tot het bekostigen van andere dingen, bijv. geneeskundige verzorging.

De Commissie verklaarde zich door deze uitlegging bevredigd.

5. (§ 9.). *Huwelijk van onder toezicht gestelden.* De Commissie achtte de regeling betreffende het huwelijk van onder toezicht gestelden nog weinig bevredigend. De kinderrechtter zal zich tot den officier van justitie moeten wenden met het verzoek het huwelijk te stuiten. Wil de officier daaraan niet medewerken, dan kan de kinderrechtter, die toch de meest deskundige is, geen beslissing van de rechtbank verkrijgen. Kan deze eenigszins vreemde situatie, zoo werd gevraagd, niet worden vermeden door het kiezen van een andere oplossing? Gedacht zou kunnen worden aan het opdragen van de beslissing in eerste instantie aan den kinderrechtter zelf, met beroep op het hof, ook aan een regeling, waarbij het hof op verzoek van den kinderrechtter den officier van justitie zou kunnen gelasten tot stuiting over te gaan (vgl. art. 12 Sv.), of ook aan een regeling, waarbij de stuiting niet geschiedt door den officier van justitie op verzoek van den kinderrechtter (terwijl deze laatste dan weer moet deelnemen aan de beslissing), doch door den voogdijraad, waarna de kinderrechtter bij het deelnemen aan de beslissing geheel vrij zou staan.

De Minister stelde voorop, dat uit hoofde van zijn functie de officier van justitie en niet de rechter het aangewezen orgaan is om de stuiting te verrichten. Stuiting door den voogdijraad zou zeker op het oogenblik ook geen bruikbare oplossing zijn, want de voogdijraad komt bij den huidige kring van zijn bemoeiingen met zaken van dezen aard zelden of nooit in aanraking. Het zou ook niet aangaan, bij deze gelegenheid reeds vooruit te loopen op een eventueele reorganisatie van de voogdijraden. Vindt te eeniger tijd zulk een reorganisatie plaats, dan is het oogenblik aangebroken om, zoo noodig, ook op dit punt de wet te wijzigen. De gekozen oplossing achtte de Minister de meest practische, al kunnen daartegen wellicht theoretische bezwaren worden ingebracht. Bij zijn verzoek aan den officier van justitie om het huwelijk te willen stuiten, stelt de kinderrechtter zich nog niet definitief op een bepaald standpunt; hij geeft daarbij alleen te kennen, dat hij een onderzoek noodig acht en hij blijft dus geheel vrij om na onderzoek van de zaak mede te werken aan een afwijzende beschikking van de rechtbank. Dat de officier van justitie zou weigeren op een verzoek van den kinderrechtter in te gaan, vreesde de Minister niet; een regeling, waarbij het hof hem zou kunnen gelasten te stuiten, achtte de Minister dus niet noodig.

6. (§ 10.). *Toezicht op het beheer van ouders, die de ouderlijke macht uitoefenen, en van ouder-voogden.* Men her-

innerde er aan, dat de Regeering aanvankelijk alleen heeft voorgesteld de bepalingen omtrent het beheer van voogden te verbeteren. Daaronder vielen ook de ouder-voogden. De Commissie heeft toen de vraag gesteld, of deze laatste categorie te recht in dit opzicht met andere voogden gelijkgesteld is. Hierop antwoordde 's Ministers toenmalige ambtsvoorganger bevestigend en hij voegde er aan toe, dat niet alleen de ouder-voogden, doch ook de ouders, die de ouderlijke macht uitoefenen, onder deze regeling behoorden te vallen. In dezen zin werd dan ook het wetsontwerp gewijzigd. Deze wijziging, zoo merkte men uit de Commissie bij het mondeling overleg op, geeft echter aanleiding tot nieuwe vragen. Stelt de Minister zich inderdaad voor, deze contrôle op alle ouders toe te passen en, zoo neen, welke grenzen moeten daaraan dan worden gesteld? Moet de voorgestelde regeling toepassing vinden, zoodra de minderjarige eenig bezit heeft, hoe gering ook, bijv. slechts een spaarbankboekje met een klein bedrag er op? Wat zijn daarvan de praktische consequenties? Men vreesde, dat deze regeling tot de grootste moeilijkheden zal leiden.

De Minister verklaarde de bezorgdheid der Commissie te deelen. Het voorschrijven van een periodieke rekening en verantwoording, af te leggen ten overstaan van den kantonrechter, over de bezittingen van alle minderjarigen in Nederland (meer dan 3 miljoen!) zou inderdaad tot niet te overziene praktische moeilijkheden leiden. Het resultaat zou zijn, dat er van deze contrôle niets terecht zou komen. Bovendien achtte de Minister het niet juist, de ouders voortdurend onder toezicht van den Staat te houden. Het is rationeel, dat men toezicht houdt op de gestie van voogden over vreemde kinderen. Van de eigen ouders mag men echter aannemen, dat zij het doorgaans met hun kinderen goed meenen. Alleen indien blijkt, dat zij zich misdragen, behoort te worden ingegrepen.

Deze overwegingen brachten den Minister tot de conclusie, dat niet alleen de ouders, die de ouderlijke macht uitoefenen, van de verplichting tot periodieke rekening en verantwoording behooren te worden vrijgesteld, doch ook dat deze verplichting voor de ouder-voogden niet dwingend dient te worden voorgeschreven. In laatstbedoeld geval ontbreekt wel is waar de andere ouder, doch daar staat tegenover de aanwezigheid van den toezienden voogd. Ook zal de kantonrechter, indien daartoe aanleiding bestaat, altijd zekerheidstelling kunnen gelasten. Indien daarnaast aan den kantonrechter de bevoegdheid wordt verleend om desgeraden den ouder de verplichting tot periodieke rekening en verantwoording op te leggen, zijn de belangen van den minderjarige voldoende beschermd. De Minister zegde dus een wijziging van het wetsontwerp toe.

7. (§ 11.) *Benoeming van vrouwen tot kinderrecht.* In het gewijzigd ontwerp is een bepaling opgenomen — art. 911 Rv., 2de lid —, welke uitdrukkelijk vrouwen benoembaar verklaart tot het ambt van kinderrecht. De Commissie achtte het aan ernstigen twijfel onderhevig, of de daar aangegeven weg wel de juiste is, indien men de vrouw tot kinderrecht wil kunnen benoemen. Het uitdrukkelijk noemen van het kinderrechterschap zou aanleiding kunnen geven tot het argumentum a contrario, dat de vrouw dus niet benoembaar is tot het gewone rechterschap. En in elk geval achtte de Commissie het onjuist te zeggen, dat het kinderrechterschap op zich zelf een ambt is. De kinderrecht is immers één van hen, die het ambt van rechter bekleeden.

De Minister verklaarde de voorgestelde aanvulling van art. 911 Rv. niet noodig te achten en dus terug te nemen. Hij was nl. van oordeel, dat benoeming van een vrouw tot kinderrecht — waartoe zij inderdaad op de gewone wijze tot rechter benoemd en dan als kinderrecht aangewezen zal moeten worden — reeds thans mogelijk is. Overigens voegde de Minister hieraan toe, dat hij het in het algemeen niet wenschelijk achtte, vrouwen tot het rechterschap te benoemen, nu de onafzetbaarheid belet haar te ontslaan in geval van huwelijk. In individuele gevallen zou hij echter bereid zijn, benoeming van een vrouw tot rechter, met de bedoeling om haar als kinderrecht te doen fungeren, te bevorderen.

De geheele Commissie stemde met het terugnemen van het voorgestelde tweede lid van art. 911 Rv. in. Overigens behielden de leden der Commissie zich ten aanzien van de wenschelijkheid van benoeming van vrouwen hun meening voor, zoowel voor zoover zij van oordeel waren, dat zulk een benoeming geheel achterwege behoort te blijven, als voor zoover zij meenden, dat 's Ministers opvatting niet ver genoeg gaat. Dit be-

treft immers een quaestie van beleid, die buiten het wetsontwerp om gaat.

8. (§ 12.) *Outillage van de voogdijraderen.* Blijkens de ervaring, zoo werd uit de Commissie opgemerkt, is sedert den oorlog de taak van de voogdijraderen in feite zeer sterk uitgebreid, vooral door de groote toeneming van het aantal toevertrouwingen. Acht de Minister, zoo werd gevraagd, in verband daarmee niet een verbetering van de outillage der voogdijraderen noodig?

De Minister verklaarde naar verbetering van deze outillage te streven, doch daarbij te moeten blijven binnen de perken van wat financieel mogelijk is. In elk geval behoort zijns inziens het secretariaat van een voogdijraad hoofdbetrekking te zijn en niet langer, zooals tot dusverre niet zelden het geval was, als een nevenbetrekking te worden vervuld. Voorts is de salariering van het personeel der voogdijraderen reeds verbeterd.

9. (§ 13.) *Correction paternelle.* De groote meerderheid der Commissie drong aan op schrapping uit het ontwerp van de „*correction paternelle*”, waartegen van de zijde der kinderrecht en der organisaties tot kinderbescherming ernstig bezwaar wordt gemaakt. In 1921, zoo werd aangevoerd, is deze „*correction*” uit de wet vervallen, omdat men toen de onder-toezichtstelling heeft ingevoerd en geen reden zag om daarnaast dit minder goede middel te handhaven. Mocht men zich toen vergist hebben, dan had dit in dien tusschentijd moeten blijken. Dat is echter niet gebeurd. Te vreezen is, dat vooral de onverstandige ouders zullen trachten van dit middel gebruik te maken en het is de vraag, of het vereischte van medewerking van den kinderrecht voldoende is om een verkeerd gebruik daarvan altijd te voorkomen.

De Minister meende aanvankelijk, dat tegen wederinvoering van de „*correction*” geen bezwaar behoeft te bestaan, nu deze met waarborgen omringd zal worden. Echter erkende hij, dat de behoefte daaraan niet gebleken is. Theoretisch achtte hij het wel te verdedigen, dat een verstandige ouder het recht zou hebben, met medewerking van den kinderrecht zijn kind tijdelijk in een tucht school te doen opnemen, indien het zich niet behoorlijk wil gedragen, doch hij gaf toe, dat het middel soms erger zal kunnen zijn dan de kwaal, en vooral, dat na terugkeer van het kind in het ouderlijk gezin het conflict, dat tot toepassing van het middel geleid heeft, opnieuw en wellicht in heviger mate zal kunnen uitbreken. Met het oog daarop achtte hij het ten slotte juist, dat in deze gevallen eerst een proef genomen wordt met ondertoezichtstelling. Hij verklaarde zich dus bereid, de bepalingen omtrent de „*correction paternelle*” terug te nemen en in verband daarmee ook de „*correction tutélaire*” te doen vervallen.

10. (§ 14.) *Adoptie.* Men herinnerde er aan, dat in de Memorie van Antwoord 's Ministers toenmalige ambtsvoorganger een regeling van de adoptie heeft afgewezen. In verband met het groote aantal oorlogspiegelkinderen is dit ontwerp echter wel zeer actueel geworden. Meent ook deze Minister, zoo werd gevraagd, dat een wettelijke regeling van de adoptie niet tot stand gebracht moet worden?

Naar 's Ministers oordeel zou een regeling van de adoptie — welke tot tal van vragen aanleiding zou geven en een goede voorbereiding zou eischen — in dit stadium de totstandkoming van het wetsontwerp ernstig vertragen. Hij achtte het vraagstuk ook nog niet rijp voor regeling. Wel verklaarde hij zich bereid het in studie te nemen.

11. (§ 14.) *Pleegkinderen.* Verdient het, zoo werd uit de Commissie gevraagd, met het oog op de ernstige misbruiken bij plaatsing van onwettige kinderen in pleeggezinnen geen aanbeveling voor te schrijven, dat bij voorziening in de voogdij over zulke kinderen (hetgeen vooral zal voorkomen, wanneer de moeder minderjarig is) de rechter steeds den voogdijraad moet hooren? En zou daarnaast niet een voorschrift, dat over het onwettige kind van een minderjarige moeder een natuurlijk persoon alleen dan tot voogd mag worden benoemd, wanneer deze benoeming in het belang van het kind is, nuttig kunnen werken? Of meent de Minister, dat regelingen hieromtrent beter in een afzonderlijke Pleegkinderenwet kunnen worden opgenomen?

In zijn antwoord op deze vragen wees de Minister er op, dat misbruiken voornamelijk voorkomen bij niet door den rechter gecontroleerde plaatsingen. Met zijn ambtgenooten van Sociale

Wijziging van de bepalingen betreffende het kinderrecht, voorkomende in het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek, enz.

Zaken en van Binnenlandsche Zaken, zoo deelde hij mee, is overleg gaande over een Pleegkinderenwet, welke de invoering beoogt van een contrôle op tehuizen en gezinnen, waar kinderen geplaatst worden zonder voorafgaande rechterlijke beschikking. Wat de eerste vraag betreft, verklaarde de Minister het niet noodzakelijk te achten, het hooren van den Voogdijraad imperatief voor te schrijven; aan de prudentie van den rechter kan gerust worden overgelaten of hij dit hooren noodig acht. In de praktijk neemt meestal de voogdijraad het initiatief tot de benoeming van een voogd. Met het oog daarop achtte de Minister het wenschelijk, art. 395 aan te vullen in dien zin, dat de ambtenaar van den burgerlijken stand de kennisgeving, bedoeld in lid 1, onder b, van dat artikel, mede aan den voogdijraad moet doen. Onnoodig achtte de Minister het, speciale voorschriften te geven voor het geval een natuurlijk persoon tot voogd over een onwettig kind wordt benoemd. Voor zulk een discriminatie ten voordeele van de rechtspersonen zag hij geen reden.

12. (§ 14.) *Uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand.* Er werd aan herinnerd, dat de toenmalige Minister in de Memorie van Antwoord heeft medegedeeld, dat een regeling betreffende zulke uittreksels, waaruit de onwettigheid der geboorte niet blijkt, tot stand gebracht zou kunnen worden bij een vereenvoudiging van de bepalingen betreffende den burgerlijken stand, welke toen in voorbereiding was. Op de vraag, hoe het hiermee thans staat, antwoordde de Minister, dat het overleg hieromtrent na den oorlog hernieuwd is en dat indiening van een wetsontwerp kan worden verwacht.

13. (§ 14.) *Voogdijvoorziening bij nietigheid van een huwelijk.* Naar aanleiding van een vraag uit de Commissie verklaarde de Minister het ontwerp aldus te zullen wijzigen, dat de rechter, die de nietigheid van een huwelijk uitspreekt, daarbij tevens voorziet in de voogdij over de kinderen uit dat huwelijk. Anders zou er groote kans bestaan, dat deze voogdij geruimen tijd ongeregeld blijft. Indien de kinderen na de vernietiging van het huwelijk den staat van wettig kind behouden — hetgeen blijkens de artt. 150 en 151 B. W. het geval is, als één of beide ouders te goeder trouw zijn — bestaat er aanleiding in de voogdij te doen voorzien overeenkomstig de regels, gesteld voor zulk een voorziening na de gerechtelijke ontbinding van het huwelijk. Verliest het kind den staat van wettig kind, dan zal veelal de moeder van rechtswege voogdes zijn, omdat het kind jegens haar den staat van natuurlijk erkend kind verkrijgt. De rechtbank zal dan slechts overeenkomstig de regels van het gemeene recht behoeven te voorzien in de toezienende voogdij. Op dezelfde wijze zal zij ook in de voogdij voorzien, indien de moeder daartoe onbevoegd is, alsmede in de gevallen, dat het kind overspelig of bloedschennis is.

14. (§ 14.) *Gevolgen van de betwisting eener erkenning.* Krachtens de nieuwe regeling van de gevolgen van betwisting eener erkenning van een natuurlijk kind, zoo werd opgemerkt, zullen alle burgerlijke gevolgen, welke die erkenning tot den dag der betwisting heeft gehad, in stand blijven. Beteekent dit, dat deze gevolgen ook na dien dag blijven bestaan? Zoo ja, behoort tot deze gevolgen dan ook, dat het kind den naam van den man, die het erkend heeft, blijft dragen? Indien dit zoo is, moet dan voor den naam niet een andere regeling getroffen worden? En hoe staat het met de nationaliteit, die door de erkenning verkregen is?

De Minister erkende, dat de redactie van het gewijzigd ontwerp tot moeilijkheden aanleiding geeft. Zoo behoort bijv. een bij testament gedane erkenning, die de rechten van de legitimarissen ongunstig beïnvloedt, na het overlijden nog te kunnen worden aangetast met zoodanig effect, dat het erkende kind geen aanspraak op een wettelijk erfdeel kan maken. Derhalve is het juist, aan de uitspraak, waarbij de erkenning nietig wordt verklaard, terugwerkende kracht toe te kennen. Daarbij dient er echter voor te worden gewaakt, dat te goeder trouw door derden verkregen rechten niet worden geschaad. De Minister zegde wijziging van het artikel in dien zin toe, waardoor tevens iedere onzekerheid omtrent den naam en de nationaliteit van het kind zal worden weggenomen.

Uit de Commissie werd verder gevraagd, wat de betekenis is van het woord „verleiding” in artikel 338 onder b. Dit woord komt ook in de bestaande wet, nl. in art. 337, voor.

Hierop antwoordde de Minister, dat zijns inziens „verleiding” moet worden opgevat als „onbehoorlijke beïnvloeding”, in den zin dus van het Engelsche „undue influence”. Hij wees er op, dat in art. 25 van het Besluit E 100 wordt gesproken van „onbehoorlijke invloed”. Nu echter het woord „verleiding” reeds sedert meer dan een eeuw in onze wet voorkomt, achtte hij het juist, dit woord niet te veranderen. (Vgl. ook Diephuis, deel V, bladz. 111).

Verder wilde de Minister van deze gelegenheid gebruik maken om een wijziging van artikel 342, lid 1, aan te kondigen. Hij achtte het nl. wenschelijk in dit artikel op te nemen, dat ook het openbaar ministerie bevoegd is een erkenning te betwisten. In de praktijk toch wordt van de mogelijkheid van erkenning wel eens misbruik gemaakt bijv. om een buitenlander de Nederlandsche nationaliteit te verschaffen. Hiertegen behoort van Overheidswege te kunnen worden opgetreden.

15. (§ 14.) *Executie van onderhoudsvonnissen.* Men herinnerde er aan, dat 's Ministers toenmalige ambtsvoorganger een nadere regeling van de executie van onderhoudsvonnissen, als liggende buiten het terrein van het wetsontwerp, heeft afgewezen en dat deze Minister bij de behandeling van hoofdstuk IV der Rijksbegroting voor 1946 en 1947 een dergelijke regeling voor alle onderhoudsvonnissen heeft toegezegd. Gevraagd werd nu, of de Minister wilde wachten totdat zulk een algemeene regeling er is, dan wel of hij meende, dat een afzonderlijke regeling voor de executie in vaderschapszaken en andere zaken betreffende het onderhoud van kinderen in dit wetsontwerp zou kunnen worden opgenomen. Zou zulk een regeling, welke dus uitsluitend betrekking zou hebben op onderhoud van kinderen, niet geacht kunnen worden binnen het kader van het ontwerp te vallen?

Blijkens zijn antwoord gaf de Minister er de voorkeur aan, het geheele onderwerp te regelen in het wetsontwerp, welks indiening hij reeds had toegezegd.

16. (§ 14.) *Mogelijkheid van wettiging.* De Minister verklaarde zich naar aanleiding van een desbetreffende vraag uit de Commissie bereid bij circulaire de ambtenaren van den burgerlijken stand er opmerkzaam op te maken, dat zij, indien het hun bekend is, dat aanstaande echtgenooten natuurlijke kinderen hebben, moeten wijzen op de mogelijkheid, die kinderen bij gelegenheid van het huwelijk te wettigen.

17. (Art. 93.) Uit de Commissie werd gevraagd, of het derde lid wel met het eerste lid klopt. Ware het niet juist te zeggen, dat in dit geval met toestemming van den toezienenden voogd kan worden volstaan?

De Minister beantwoordde deze vraag ontkennend. Art. 93, lid 3, is opzettelijk aldus geredigeerd om te doen uitkomen, dat niet in alle gevallen slechts toestemming van den toezienenden voogd is vereischt, doch dat in het geval, voorzien in art. 93, lid 2, daarenboven de vader en de moeder hun toestemming moeten verleenen.

18. (Art. 99.) *Leeftijd, beneden welken toestemming tot een huwelijk moet worden gevraagd.* Uit de Commissie werd de vraag gesteld, of het geen aanbeveling verdient, de leeftijds-grens in dit artikel van 30 jaar te verlagen tot bijv. 25, zoodat personen van 25 jaar geen toestemming van hun ouders meer behoeven te vragen om een huwelijk aan te gaan.

Hoewel dit denkbeeld den Minister op zich zelf wel aanlokke, meende hij toch het te moeten afraden. De bepaling is immers een kleine rem tegen het aangaan van onberaden huwelijken. Wegneming daarvan zou niet passen in het streven om het sluiten van zulke huwelijken tegen te gaan.

19. (Art. 110.) *Inrichting der bevolkingsboekhouding.* Gevraagd werd, of het overleg met 's Ministers ambtgenoot van Binnenlandsche Zaken, bedoeld op bladz. 8 van de Memorie van Antwoord, reeds tot overeenstemming had geleid. Blijkens 's Ministers antwoord was dit overleg door den oorlog blijven rusten. Hij verklaarde zich echter bereid, dit overleg weer op te vatten en aan zijn ambtgenoot voor te stellen, de bevolkingsboekhouding zóó in te richten, dat daaruit ook de voorloopige toevertrouwing aan den voogdijraad blijkt.

20. (Art. 120.) *Stuiting van het huwelijk van een onder toezicht gestelden minderjarige.* Gevraagd werd, of het geen aan-

Wijziging van de bepalingen betreffende het kinderrecht, voorkomende in het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek, enz.

beveling zou verdienen de woorden „en door het huwelijk geen overwegend belang van de wederpartij gediend wordt” te schrappen. Het gevaar is immers niet denkbeeldig, dat een zoodanig belang gecreëerd wordt.

De Minister was van oordeel, dat de rechter vrij moet blijven ook met het belang van de wederpartij rekening te houden, doch verklaarde zich bereid het artikel eenigszins te wijzigen.

21. (Art. 157 van het geldende B.W.) Onder verwijzing naar Asser-Scholten I, 1ste stuk, 7de druk, bladz. 92, werd gevraagd, of het niet juister ware, de woorden „overeenkomstig met zijne geboorteakte” te vervangen door: niet strijdig met zijne geboorteakte. De Minister verklaarde zich bereid deze verandering aan te brengen.

22. (Art. 166.) *Medevoogdij*. De bepaling, dat in geval van medevoogdij de gehuwde moeder-voogdes zich ter zake van de voogdij slechts met bijstand van haar man-medevoogd tot den rechter kan wenden, gaf aanleiding tot critiek uit de Commissie en tot het stellen van talrijke vragen over de medevoogdij in het algemeen. Naar aanleiding hiervan deelde de Minister mede, dat hij met het oog op de vele moeilijkheden, welke de regeling van de medevoogdij oplevert, en het twijfelachtige nut van het geheele instituut, de medevoogdij geheel uit het wetsontwerp zou doen vervallen. Dit heeft ten gevolge gehad, dat ook het slot van art. 166, lid 1, onder 3°, b, geschrapt moest worden.

23. (Art. 261a.) *Voorziening in de voogdij bij ontbinding des huwelijks na scheiding van tafel en bed*. Behoort de rechter, zoo werd gevraagd, geen vrijheid te hebben om ook den ouder, die tot dusverre de ouderlijke macht niet uitoefende, tot voogd te benoemen?

De Minister meende, dat de toevallige omstandigheid, dat de termijn van 5 jaar is afgelopen, geen aanleiding mag zijn om in de door partijen getroffen regeling omtrent de uitoefening van de ouderlijke macht — welke nu overgaat in voogdij — verandering te brengen.

Voorts werd uit de Commissie gevraagd, of de uitdrukking „een of beide ouders”, welke in dit en andere artikelen voorkomt, niet beter vervangen zou kunnen worden door: beide ouders of een hunner. De Minister achtte beide uitdrukkingen taalkundig niet onjuist; de eerste is echter iets korter. Daarom zag hij geen reden tot wijziging.

24. (Art. 268 van het geldende B.W.) *Uitkeering tijdens echtscheidingsprocedure*. Gevraagd werd, of ook naar 's Ministers oordeel dit artikel niet in overeenstemming behoort te zijn met art. 820 Rv. Krachtens het laatste artikel kan de president afzonderlijke uitkeeringen vaststellen voor de vrouw en voor de kinderen. Artikel 268, dat het vaststellen van een uitkeering bij incidenteel vonnis van de rechtbank regelt, spreekt daarentegen alleen van een uitkeering aan de vrouw. Dit doet ook de vraag rijzen, of nu de rechtbank de beschikking van den president ten aanzien van de kinderen kan wijzigen; men meende, dat dit mogelijk moet zijn.

De Minister was gaarne bereid art. 268 met art. 820 Rv., zooals dit bij het onderhavige ontwerp wordt gewijzigd, in overeenstemming te brengen. De laatste vraag levert dan ook geen moeilijkheid meer op.

Verder werd uit de Commissie gevraagd, of er, indien art. 820 Rv. zou worden gewijzigd in den zin, als hieronder nog bij punt 74 zal worden besproken, geen aanleiding bestaat om ook dit artikel in dier voege aan te vullen, dat ook de vrouw kan worden veroordeeld tot het doen van een uitkeering aan den man.

Dit punt, zoo meende de Minister, houdt geen direct verband met het kinderrecht. Men zou een regeling daaromtrent beter kunnen overwegen bij een herziening van het echtscheidingsrecht. Wellicht zou het in zoverre met het kinderrecht kunnen samenhangen, dat men de vrouw tot een uitkeering niet alleen aan den man, doch ook aan de kinderen zou kunnen verplichten. Het geval, dat er reden is om de vrouw, die, in tegenstelling tot den man, over belangrijke eigen inkomsten beschikt, te veroordeelen tot een uitkeering ten behoeve van de kinderen, die in dit geval dus niet bij haar zijn, zal zich slechts zoo zelden voordoen, dat de Minister een regeling hiervoor niet noodig achtte.

25. (Art. 269.) *Wijziging van beslissingen in zake schorsing van de ouderlijke macht*. Ter sprake werd gebracht, of inder-

daad wijziging van een beslissing, houdende schorsing van de ouderlijke macht, niet mogelijk behoort te zijn. Men merkte op, dat met de redeneering in de Memorie van Toelichting het argument, dat zich tijdens de procedure nieuwe omstandigheden kunnen voordoen, in ieder geval niet weerlegd is. Een echtscheidingsprocedure kan, vooral indien zij in meer dan één instantie gevoerd moet worden, vele maanden, zoo niet jaren, duren.

Tegen een wijziging in dezen zin verklaarde de Minister geen bezwaar te hebben.

26. (Artt. 284 en 301a.) *Bezoekrecht*. De vraag, of het aanbeveling verdient, een regeling omtrent het bezoekrecht in de wet op te nemen, werd uitvoerig besproken zonder dat daarbij, na al hetgeen daaromtrent in het Voorloopig Verslag en de Memorie van Antwoord reeds was gezegd, nieuwe argumenten naar voren kwamen. De Minister verklaarde voor een regeling, welke zou moeten inhouden, dat de rechter een bepaald bezoekrecht kan opleggen, niet te gevoelen. Zulk een recht kan leiden tot ernstige vexatie. Indien een ouder zonder goede reden weigert den anderen ouder bij de kinderen toe te laten, kan dit voor den rechter altijd een aanleiding zijn om de voorziening in de voogdij te wijzigen. De Minister achtte een uitdrukkelijke regeling van het bezoekrecht niet in het belang van de kinderen.

Terwijl een deel der Commissie verklaarde met deze opvatting in te stemmen, merkten andere leden op, dat de mogelijkheid van wijziging in de voogdijvoorziening als „stok achter de deur” niet kan werken, indien zulk een wijziging in feite niet wel mogelijk is, bijv. wanneer zeer jonge kinderen, die de zorgen van de moeder niet kunnen ontberen, aan de moeder zijn toegewezen. Naar het oordeel van deze leden zouden geen onoverkomelijke moeilijkheden behoeven te ontstaan, indien den rechter de bevoegdheid werd gegeven een bezoekrecht toe te staan, welk recht hij dan zoo noodig ook weer zou kunnen opheffen. Intusschen erkenden zij, dat zulk een regeling ook het gevaar zou kunnen doen ontstaan, dat de ouder-voogd altijd zou kunnen weigeren den anderen ouder toe te laten, indien de rechter niet uitdrukkelijk een bezoekrecht mocht hebben toegekend; in dat geval zou de andere ouder er dus waarschijnlijk slechter aan toe zijn dan thans.

De Minister verklaarde in elk geval niet tot wijziging van de genoemde artikelen in den gevraagden zin bereid te zijn.

27. (Artt. 284a en 301a.) *Gezagsuitoefening na echtscheiding en scheiding van tafel en bed*. In het tweede lid van deze artikelen, zoo werd uit de Commissie opgemerkt, wordt bepaald, dat een ouder, die vóór de scheiding de ouderlijke macht niet bezat, niet met de gezagsuitoefening kan worden belast. Hoe staat het echter, indien de ouderlijke macht was geschorst of het kind voorloopig aan den voogdijraad was toevertrouwd? Moet worden aangenomen, dat schorsing en toevertrouwing hier niet van invloed zijn?

Deze vraag meende de Minister bevestigend te kunnen beantwoorden. Schorsing en toevertrouwing zijn bedoeld als tijdelijke maatregelen, die niet van invloed behooren te zijn op de definitieve voorziening. Bij deze laatste behoort de rechter in vrijheid te kunnen oordeelen, zonder dat de wet hem aan banden legt door aan de voorloopige voorzieningen een bindende werking toe te kennen.

28. (Art. 284.) *Benoeming van een derde tot voogd na echtscheiding*. Uit de Commissie werd gevraagd, of het niet mogelijk moet zijn, na echtscheiding in gevallen, waarin beide ouders in aanmerking komen voor ontzetting of ontheffing, dadelijk een derde tot voogd te benoemen. Thans moet men zich behelpen door een der ouders eerst tot voogd te benoemen en dan dezen ouder zoo spoedig mogelijk weer te doen ontzetten of ontheffen.

De Minister vestigde er de aandacht op, dat men een derde toch moeilijk tot voogd zou kunnen benoemen zonder de ouders eerst te ontzetten of te ontheffen. De procedure tot ontheffing of ontzetting nu is een geheel eigen procedure, die los staat van die tot echtscheiding. Dooreenmengen van deze beide procedures zou weinig voordeel opleveren; men zou toch de ontzetting of ontheffing niet mogen uitspreken zonder dat aan alle eischen van de daartoe strekkende procedure is voldaan. Op zijn hoogst zou men twee uitspraken kunnen krijgen bij één vonnis, hetgeen echter weinig nut zou hebben. Acht de rechter ontzetting of ont-

Wijziging van de bepalingen betreffende het kinderrecht, voorkomende in het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek, enz.

heffing wenschelijk, dan zal hij de voogdijvoorziening kunnen aanhouden en eerst omtrent de ontheffing of ontzetting dienen te beslissen.

29. (Artt. 287a, 304a, 332, 374h, 380, 381, 383, en 391.) *Bescherming van de belangen der kinderen bij beslissingen over ouderlijke macht en voogdij.* In al deze artikelen wordt gezegd, dat het verzoek slechts wordt afgewezen, indien gegronde vrees bestaat, dat bij inwilliging de belangen der kinderen zouden worden verwaarloosd. Hoewel deze redactie de belangen van het kind reeds sterker beschermt dan die van het oorspronkelijke ontwerp, werd bij het mondeling overleg de vraag ter sprake gebracht, of een nog verder gaande bescherming niet mogelijk is. Aan de hand werd gedaan te bepalen, dat het verzoek wordt toegewezen, tenzij (of: slechts wordt afgewezen, indien) het belang van het kind er zich tegen verzet.

De Minister betwijfelde, of deze redactie een verder gaande bescherming zou geven dan die van het gewijzigd ontwerp. Bij deze redactie toch zou moeten vaststaan, dat het belang van het kind zich er tegen verzet, terwijl bij die van het gewijzigd ontwerp reeds gegronde vrees voldoende is. Gegronde vrees, zoo merkte de Minister hierbij op, is vrees, die op bepaalde feiten gegrond is, niet meer dan dat. De Minister zag dus geen reden tot wijziging van de genoemde artikelen. Ook uit de Commissie werd geen betere redactie voorgesteld.

30. (Art. 308 van het geldende B. W.) *Ontkenning van wettigheid bij gemeenschap met een ander na ontbinding van het huwelijk.* Opgemerkt werd, dat de man de wettigheid van een kind kan ontkennen op grond van overspel, indien de geboorte voor hem verborgen is gehouden. Moet nu, zoo werd gevraagd, met overspel niet gelijkgesteld worden gemeenschap van de vrouw met een ander binnen 120 dagen na de ontbinding van het huwelijk? Uit zulk een gemeenschap kan immers een kind geboren worden, dat binnen 300 dagen na de ontbinding van het huwelijk ter wereld komt en dus geacht wordt den man tot vader te hebben.

Dit geval, aldus de Minister, is eenmaal in de rechtspraak voorgekomen (Hof Amsterdam 26 Juni 1908, W. 8806) en toen heeft de rechter zulk een gemeenschap met overspel gelijkgesteld. Hoewel de rechter dit in voorkomende gevallen wel weer zal doen, verklaarde de Minister zich bereid het artikel in den gewenschten zin aan te vullen.

31. (Artt. 312 en 313 van het geldende B. W.) *Termijnen voor de ontkenning van wettigheid door erfgenamen.* Gevraagd werd, of er geen aanleiding bestaat de termijnen, genoemd in deze artikelen, te verlengen. De Minister meende deze vraag ontkenning te kunnen beantwoorden. Wanneer deze termijnen 100 jaar geleden lang genoeg waren, zijn zij het nu zeker ook. Er is in elk geval niet gebleken, dat zij te kort zouden zijn. Bovendien late men onzekerheid omtrent de wettigheid van een kind zoo kort mogelijk duren. Voor in den oorlog vermisten is een bijzondere regeling in voorbereiding.

32. (Art. 315 van het geldende B. W.) *Wie benoemt den bijzonderen voogd?* Het zou aanbeveling verdienen, zoo werd opgemerkt, achter het woord „voogd” in te voegen: door den kantonrechter te benoemen. De Minister vestigde er de aandacht op, dat in de practijk de bijzondere voogd, in dit artikel bedoeld, sedert het arrest van den Hoogen Raad van 7 December 1900, W. 7531, steeds door den kantonrechter wordt benoemd. Hij had er echter geenerlei bezwaar tegen, dit in de wet vast te leggen en zegde dus wijziging van het artikel toe.

33. (Artt. 328, 329 en 338.) Opgemerkt werd, dat er geen eenheid van terminologie tusschen deze artikelen bestaat: in art. 328 wordt gesproken van „bij de huwelijksakte”; in de artt. 329 en 338 van „bij het voltrekken van het huwelijk”. De Minister meende, dat uit dit verschil geen enkel misverstand kan voortvloeien en achtte wijziging dus niet noodig.

34. (Art. 329.) *Aanvragen van brieven van wettiging.* Uit de Commissie werd de vraag gesteld, of de bevoegdheid om brieven van wettiging te vragen ook zal toekomen aan den langstlevenden ouder en aan het kind zelf.

Wat den langstlevenden ouder betreft, antwoordde de Minister, dat men moet onderscheiden tusschen het tweede en het eerste lid. Het tweede lid heeft betrekking op het geval, dat

een der ouders overleden is; dan spreekt het vanzelf, dat de langstlevende bevoegd is brieven van wettiging voor het kind aan te vragen. De Minister zegde een wijziging toe, waaruit dit met zooveel woorden zal blijken.

In het geval van het eerste lid daarentegen behoort, zoo meende de Minister, het verzoek alleen door de beide ouders gezamenlijk te kunnen geschieden. Heeft bijv. de man eerst na den dood van de vrouw erkend, dan ligt het voor de hand aan te nemen, dat de vrouw tijdens haar leven bezwaar heeft gemaakt tegen die erkenning. De man behoort dan geen brieven van wettiging te kunnen vragen.

Is de vrouw de langstlevende, dan bestaat de kans, dat de man, hoewel hij het kind erkend had, opzettelijk geen brieven van wettiging heeft willen vragen. Ook de vrouw behoort dit dan niet te kunnen doen.

De door den Minister toegezegde wijziging van lid 2 stelt buiten twijfel, dat de langstlevende ouder in het geval van lid 1 — in tegenstelling tot dat van lid 2 — niet bevoegd is brieven van wettiging te vragen.

Op de vraag, of het kind zelf brieven van wettiging kan vragen, antwoordde de Minister, dat dit in het geval van het tweede lid van art. 329 inderdaad mogelijk behoort te zijn. Ware het huwelijk zijner ouders doorgegaan, dan zou het kind automatisch gewettigd zijn. Kan het kind nu aantoonen, dat de ouders voornemens waren te trouwen, dan is er tegen een verzoek zijnerzijds geen bezwaar. Of de tekst dit toelaat, is echter twijfelachtig. De Minister zegde wijziging toe teneinde dit buiten twijfel te stellen.

In het geval van lid 1 daarentegen zal het kind niet zelf brieven van wettiging kunnen vragen. Den tekst, die spreekt van „de ouders” en zwijgt over het kind, achtte de Minister duidelijk. Dat het kind in dit geval het verzoek niet zelf kan doen, zal nog duidelijker worden wanneer, zooals de Minister toezegde, in het tweede lid uitdrukkelijk wordt vastgelegd, dat het kind het in dat geval wel kan.

Verder merkte men uit de Commissie op, dat de redactie van het eerste lid, waar sprake is van „dit verzuim herstellen” den onjuisten indruk wekt, dat reeds het *verzoeken* van de brieven van wettiging de verzuimde erkenning kan herstellen. Een juistere redactie zou zijn: Indien de vader vóór of bij de voltrekking van zijn huwelijk zijn kind niet erkend heeft, kunnen de ouders van den Koning brieven van wettiging verzoeken.

De Minister erkende de juistheid van deze opmerking en zegde wijziging in dezen zin toe.

35. (Art. 330.) *Bloedverwantenverhoor bij brieven van wettiging.* Men vestigde er de aandacht op, dat in dit artikel bloedverwantenverhoor imperatief is voorgeschreven, terwijl het elders in het ontwerp (art. 903 Rv.) juist facultatief gemaakt is. Naar aanleiding van deze opmerking wees de Minister er op, dat het bloedverwantenverhoor bij het verzoek tot verkrijging van brieven van wettiging een bijzondere beteekenis heeft met het oog op de bepaling van art. 333, lid 2, die inhoudt, dat wettiging in het daarbedoelde geval in de erfopvolging van bloedverwanten alleen werkt, indien dezen in het verlenen der brieven van wettiging hebben toegestemd, welke toestemming dan uit het proces-verbaal van het verhoor kan blijken.

36. (Art. 338.) *Toestemming van het kind zelf vereischte voor erkenning?* Bij dit artikel werd de vraag gesteld, of de erkenning van een meerderjarig en wellicht ook van een minderjarig kind boven een zekeren leeftijd, bijv. 18 jaar, niet gebonden dient te worden aan de toestemming van het kind zelf. Wel zal — zooals in de Memorie van Antwoord is opgemerkt — het erkende kind niet verplicht zijn den erkenner te onderhouden, wanneer de erkenning eerst tijdens de meerderjarigheid van het kind geschiedde, doch wanneer de erkenning plaats had, terwijl het kind nog minderjarig was, ontstaat er voor het kind wel een verplichting tot onderhoud. Bovendien zal de erkenner van het kind kunnen erven en — wat nog belangrijker kan zijn — het kind zal ook zijn naam dragen.

De Minister zou het theoretisch wel juist achten, de toestemming van het kind zelf te eischen. In de practijk heeft de behoefte aan zulk een bepaling zich echter nog niet doen gevoelen. Voorts kunnen eventuele misbruiken worden gekeerd met behulp van artikel 342, dat iederen belanghebbende — waaronder in de eerste plaats het kind zelf moet worden gerekend — de bevoegdheid geeft de erkenning te betwisten. Is het kind min-

Wijziging van de bepalingen betreffende het kinderrecht, voorkomende in het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek, enz.

derjarig, dan kan zijn voogd, of bij tegenstrijdig belang zijn toeziende voogd, voor hem optreden.

37. (Artt. 344f, 344i en 344k.) *Procedure in vaderschapsacties, speciaal tegen erfenamen.* Art. 344f gaf aanleiding tot een discussie over de vraag, of het wenschelijk is in de wet op te nemen, dat de Voogdijraad in vaderschapsacties steeds gehoord wordt. De Minister meende, dat deze vraag op dit oogenblik ontkennend beantwoord moet worden. De Voogdijraden zijn voor het zelfstandig instellen van onderzoekingen in zaken van dezen aard onvoldoende geoutilleerd. Het verplicht hooren van den Voogdijraad zou onder deze omstandigheden slechts tot vertraging aanleiding kunnen geven. Intusschen zegde de Minister toe, bij een reorganisatie van de Voogdijraden ook dit punt onder het oog te zullen zien.

Bij art. 344i werd de vraag gesteld, wat moet worden verstaan onder „de som der uitkeeringen”. Wordt deze berekend naar de waarde van elk der uitkeeringen op het oogenblik van het overlijden (vgl. art. 131 der Faillissementswet)?

De Minister was van oordeel, dat „de som der uitkeeringen” niet kan beteekenen de contante waarde, doch zal moeten worden uitgelegd als het totale bedrag van alle uitkeeringen.

Met betrekking tot art. 344k werd uit de Commissie met nadruk gewezen op de vele vragen aangaande de procedure, welke dit artikel doet rijzen. Moeten bijv. de erfenamen worden opgeroepen? Is de termijn van één jaar, genoemd in het derde lid, niet te kort? De ervaring in en na den oorlog heeft immers geleerd, dat het overlijden van talrijke personen eerst veel meer dan een jaar nadat het plaats gehad had aan de erfenamen bekend geworden is. Zou het geen aanbeveling verdienen, zoo werd gevraagd, art. 344k geheel te doen vervallen, met de persoonlijke omstandigheden van de erfenamen geen rekening te houden en de schuld over hen te verdeelen overeenkomstig ieders erfdeel, met behoud van de begrenzing tot het wettelijk erfdeel van het onwettige kind?

Naar aanleiding van deze vragen erkende de Minister, dat art. 344k onpractisch was. Hij verklaarde dan ook in te stemmen met het denkbeeld, het artikel geheel te doen vervallen en er de voorkeur aan te geven het Gewijzigd Ontwerp in dier voege te wijzigen, dat de erfenamen, ongeacht of de erflater reeds bij zijn leven was veroordeeld tot een uitkeering dan wel de actie tegen de erfenamen wordt ingesteld, nimmer tot meer verplicht zullen zijn dan tot betaling van een som in eens, welke het wettelijk erfdeel, waartoe het kind als natuurlijk erkend kind gerechtigd ware geweest, niet te boven gaat.

Voorts merkte de Minister nog op, dat de in art. 344n voorkomende verwijzing naar de bewijsregels van art. 341 in zooverre minder juist is, dat deze bewijsregels niet alleen gelden, indien de actie tegen de erfenamen wordt ingesteld, doch ook indien de moeder reeds bij haar leven wordt aangesproken. Derhalve ware voormelde verwijzing over te brengen naar art. 344, laatste lid.

38. (Art. 360.) Gevraagd werd, of uit dit artikel — resp. uit het opschrift van de tweede afdeling — voldoende blijkt, dat de vader het vermogen van het kind slechts beheert, indien hij de ouderlijke macht uitoefent. Men wees er op, dat bijv. in art. 357 uitdrukkelijk gesproken wordt van een ouder, die de ouderlijke macht uitoefent.

De Minister meende, dat hieraan geen twijfel kan bestaan. Dat de vader het vermogen van zijn kind slechts beheert, indien hij de ouderlijke macht uitoefent, volgt reeds uit de toevoeging „of — indien zij de ouderlijke macht alleen uitoefent — de moeder”.

39. (Art. 361.) *Aansprakelijkheid van den beheerenden ouder.* Waarop berust, zoo werd gevraagd, het verschil tusschen de regeling van de aansprakelijkheid van den ouder, die de ouderlijke macht uitoefent, in dit artikel en die van den voogd (ook den ouder-voogd) in art. 427?

Dit verschil, zoo verklaarde de Minister, heeft geen speciale beteekenis. Hij achtte de redactie van art. 427 de juiste en zegde toe, art. 361 daarmee in overeenstemming te zullen brengen.

40. (Art. 362.) Uit de Commissie werd gevraagd, of er geen aanleiding is ook art. 431, lid 2, toepasselijk te verklaren op het beheer van een beheerenden ouder. Deze bepaling verplicht den ontvanger der successierechten, wien ambtshalve (doorgaans uit een successiememorie) bekend is, dat een onder

voogdij staand kind vermogen verkregen heeft, den kantonrechter daarvan te verwittigen.

De Minister vestigde er de aandacht op, dat deze bepaling is opgenomen om den kantonrechter in de gelegenheid te stellen bij de rekening en verantwoording na te zien, of de voogd dit vermogen van den minderjarige goed beheert, dan wel deswege zekerheid van den voogd te eischen. In het stelsel van het gewijzigd ontwerp, dat ook voor den beheerenden ouder rekening en verantwoording voorschreef, ware er aanleiding geweest de bepaling uit te breiden tot beheerende ouders. Nu de verplichting tot rekening en verantwoording uit het ontwerp zal vervallen (zie hierboven bij punt 6), terwijl de kantonrechter den beheerenden ouder ook niet kan verplichten zekerheid te stellen, heeft zulk een uitbreiding van de bepaling van art. 431, lid 2, echter geen zin meer.

41. (Artt. 364—366.) *Vruchtgenot.* Uit de Commissie werd er aan herinnerd, dat 's Ministers toenmalige ambtsvoorganger in een noot op blad. 30 van de Memorie van Antwoord verklaarde zich met de leer van den Hoogen Raad betreffende het vruchtgenot van de ouders niet te kunnen vereenigen. Mocht deze Minister de opvatting van zijn voorganger deelen, dan zou men willen vernemen, hoe hij, zonder positieve wettelijke bepalingen in zijn geest, die opvatting staande wil houden tegenover de duidelijke uitspraken van den Hoogen Raad. Is de leer van den Hoogen Raad de juiste, zoo werd verder opgemerkt, dan hebben de ouders krachtens hun vruchtgenot recht op alle inkomsten van hun minderjarige kinderen, ook op die uit arbeid. Deze kinderen kunnen dus onmogelijk uit eigen arbeid vermogen verwerven. Laten de ouders hen het door hen verdiende arbeidsloon behouden, dan is dat van de zijde der ouders een schenking. Zoo bezien heeft de bepaling van art. 366, onder 1°, geen zin. Leidt een en ander, zoo vroeg men uit de Commissie, niet tot de conclusie, dat een bepaling, welke aangeeft, welke rechten de ouders op het door arbeid verworven inkomen van hun minderjarige kinderen hebben, in de wet moeilijk gemist kan worden?

De Minister verklaarde het opnemen van een bepaling omtrent de rechten der ouders op het door arbeid verworven inkomen van hun minderjarige kinderen inderdaad wenschelijk te achten. Hij zou deze bepaling willen formuleeren ongeveer overeenkomstig de vergelijkbare bepaling van de Zwitsersche wet, welke inhoudt, dat de ouders over het loon van hun minderjarige kinderen mogen beschikken, zoolang dezen in het gezin van de ouders verblijven. Hij was van oordeel, dat deze regel met de algemeene volksoopvatting ook in Nederland in overeenstemming is. Deze regel zou moeten worden opgenomen in art. 364, art. 366, onder 1°, — welks inhoud in de leer van den Hoogen Raad inderdaad geen zin heeft —, kan dan vervallen.

Sommige leden der Commissie betwijfelden, of de door den Minister aangegeven hoofdregel inderdaad in alle deelen van ons land en in alle lagen der bevolking als normaal en billijk gevoeld zal worden. Naar aanleiding hiervan merkte de Minister op, dat de ouders te allen tijde afstand kunnen doen van hun recht op de door arbeid verkregen inkomsten van hun kinderen, evenals zij afstand kunnen doen van hun recht van vruchtgenot op de uit vermogen verkregen inkomsten dier kinderen.

Gevraagd werd voorts, of de Minister ten aanzien van afzonderlijk wonende minderjarige kinderen aan de ouders niet alleen geen recht op hun inkomsten uit arbeid wil geven, doch ook het vruchtgenot van hun vermogen wil doen vervallen. Dit laatste achtte de Minister niet noodig. In theorie zou men kunnen onderscheiden tusschen vermogen, verkregen uit arbeid, en vermogen, verkregen uit andere bronnen. In de practijk zal dat echter niet gemakkelijk zijn. Heeft een zelfstandig wonend minderjarig kind vermogen — hoe ook verkregen —, dat vruchten oplevert, dan is het het eenvoudigste, al deze vruchten aan de ouders te doen toekomen krachtens hun recht van vruchtgenot. De rente van uit arbeid verkregen vermogen van een minderjarige zal trouwens zelden een bedrag van eenig belang uitmaken.

De Minister zegde dus wijziging van de artt. 364 en 366 toe. Hij voegde daaraan toe, dat hij ook art. 365 wilde wijzigen, daar hij het niet juist achtte, dat de wet de verzorging en opvoeding van de kinderen een last noemt, verbonden aan het vruchtgenot. De verplichting tot verzorging en opvoeding bestaat immers geheel onafhankelijk van het vruchtgenot.

42. (Art. 369.) *Onder wiens leiding moet de gezinsvoogd staan?* Men merkte op, dat de gezinsvoogd thans toezicht uit-

oefent onder leiding van den kinderrechtter. Deze laatste moet eventueel weer beslissen over verzoeken van den gezinsvoogd (vgl. bijv. art. 371b) en staat dus niet geheel onbevangen tegenover zulke verzoeken. Zou dit bezwaar niet kunnen worden weggenomen, zoo werd uit de Commissie gevraagd, door den gezinsvoogd te plaatsen onder leiding van den uit te bouwen voogdijraad? Reorganisatie van de voogdijraden tot behoorlijk geoutilleerde en deskundige arrondissementsraden voor kinderbescherming wordt tegenwoordig van vele zijden bepleit. Wellicht zou het aanbeveling verdienen het beletsel tegen een zoodanige constructie, bestaande in de woorden „onder zijn leiding”, thans reeds uit de wet weg te nemen.

De Minister was van oordeel, dat een reorganisatie van de voogdijraden, als hier werd bedoeld, in elk geval op dit oogenblik nog niet tot stand kan komen, al verklaarde hij van deze gedachte niet geheel afkeerig te zijn en bereid te zijn, het vraagstuk van de reorganisatie der voogdijraden in studie te nemen. Voorshands zou hij de woorden „onder zijn leiding” in ieder geval in de wet willen behouden, daar anders niet meer blijkt, dat de gezinsvoogd de leiding van den kinderrechtter moet aanvaarden. Mocht te zijner tijd een reorganisatie van de voogdijraden tot stand komen, dan kunnen deze woorden altijd nog geschrapt worden.

Verder werd de vraag gesteld, of het taalkundig niet juistere ware in plaats van „zal toezicht houden” te lezen: toezicht zal houden. Deze vraag beantwoordde de Minister ontkennend, daar hij de eerstbedoelde constructie imperatiever achtte.

Godsdienstige gezindheid. Met betrekking tot het tweede lid werd er op gewezen, dat hier gesproken wordt van de godsdienstige gezindheid van het gezin, waartoe het kind behoort. In art. 396 daarentegen wordt gesproken van de godsdienstige gezindheid van den minderjarige of van het gezin, waartoe deze behoort. Dient niet in beide artikelen bepaald te worden, zoo werd gevraagd, dat gelet moet worden op de godsdienstige gezindheid van het kind *en* van het gezin? Het is immers mogelijk, dat het kind deel uitmaakt van een andere godsdienstige gezindte dan de rest van het gezin of een deel daarvan.

De Minister erkende de juistheid van deze opmerking en verklaarde zich bereid, zoowel art. 369 als art. 396 in dezen zin te wijzigen.

43. (Artt. 371b en 372b.) *Plaatsing buiten het gezin.* De bestaande practijk laat toe, zoo werd uit de Commissie opgemerkt, dat de gezinsvoogd aanwijzing geeft tot plaatsing van het kind buiten het ouderlijk gezin. De Commissie kon er zich blijkens het Voorloopig Verslag mee vereenigen, dat deze practijk niet onmogelijk wordt gemaakt, doch maakte zich daarbij los van de toelichting van den toenmaligen Minister. Kan deze Minister mededeelen, zoo werd bij het mondeling overleg gevraagd, hoe hij over deze toelichting denkt?

De Minister antwoordde, dat hij het standpunt van zijn voorganger wel kon deelen. Intusschen merkte hij op, dat het er voornamelijk op aankomt, dat de bestaande practijk gehandhaafd kan blijven; de toelichting is van minder beteekenis.

44. (Art. 372b.) *Bevoegdheid van den Minister om de plaatsing in een inrichting te beëindigen.* Men stelde de vraag, waartoe de bepaling van het laatste lid onder *c* diende. Een zoodanig ingrijpen van het uitvoerend gezag in een door den rechter bevestigd maatregel leek der Commissie ongewenscht.

Naar de Minister mededeelde, is deze bepaling vooral opgenomen, ten einde de Regeering in staat te stellen de — uit den aard der zaak beperkte — plaatsruimte, welke in de bedoelde inrichtingen beschikbaar is, zoo goed mogelijk te gebruiken. In het bijzonder kan het wenschelijk zijn de opnemng van strafrechtelijke gevallen te doen voortgaan. De bepaling heeft dus geenszins de strekking de door den rechter bevolen maatregelen op grond van een ander inzicht van de administratie ongedaan te maken. Ten einde de bedoeling beter te doen uitkomen zegde de Minister wijziging van het artikel toe.

45. (Art. 374b.) *Gedwongen ontheffing.* Men merkte op, dat bij krankzinnigheid de ouder zich niet kan verzetten tegen een verzoek tot ontheffing. Dit geval, zoo meende men, past dus niet bij den aanhef van het artikel. De Minister vestigde er echter de aandacht op, dat het zich verzetten hier als een feitelijk, niet als een juridisch begrip moet worden opgevat. Ook een krankzinnige ouder kan zich in feite zeer wel tegen ontheffing verzetten; krachtens het tweede lid zal daarop echter, juist omdat hij krankzinnig is, niet gelet worden.

Moet de curator of de provisioneele bewindvoerder, zoo werd verder gevraagd, niet het recht hebben zich namens den krankzinnige tegen diens ontheffing te verzetten? Deze vraag beantwoordde de Minister ontkennend, daar uit het feit, dat er een curator of provisioneel bewindvoerder is, reeds voldoende volgt, dat de ouder ongeschikt of onmachtig is om zijn plicht tot verzorging en opvoeding te vervullen.

Uit de Commissie werd voorts opgemerkt, dat in geval van ongeschiktheid of onmacht van den ouder gedwongen ontheffing eerst plaats kan vinden na een ondertoezichtstelling van 6 maanden. Is er geen aanleiding, zoo werd gevraagd, om zulk een ontheffing in geval van duidelijke ongeschiktheid of onmacht, zoodat de ondertoezichtstelling toch zou mislukken, ook zonder voorafgaande ondertoezichtstelling mogelijk te maken? De Minister meende, dat hiertoe geen aanleiding bestaat. Hij achtte het ongewenscht, de „gedwongen ontheffing” los te maken van de ondertoezichtstelling. Men behoort den ouder een kans te geven om met behulp van den gezinsvoogd de moeilijkheden te overwinnen. Zou men den eisch van voorafgaande ondertoezichtstelling laten vervallen, dan zou de gedwongen ontheffing vrijwel geheel gelijk komen te staan met ontzetting.

Onder *c* wordt gedwongen ontheffing van den eenen ouder mogelijk gemaakt, indien de andere ouder reeds is of wordt ontzet en die ontzetting van den anderen ouder anders niet voldoende zou zijn om de kinderen aan diens invloed te onttrekken. Deze bepaling gaf aanleiding tot de vraag, of gedwongen ontheffing van den eenen ouder niet eveneens mogelijk moet zijn indien de andere ouder — al dan niet gedwongen — reeds is of wordt ontheven en die ontheffing van den anderen ouder anders niet voldoende zou zijn om de kinderen aan diens invloed te onttrekken. Hierop antwoordde de Minister, dat z.i. in geval van gewone ontheffing van den anderen ouder gedwongen ontheffing van den eenen niet geoorloofd zou zijn. Dit zou immers beteekenen, dat de andere ouder, die zich vrijwillig heeft laten ontheffen, daardoor mogelijk heeft gemaakt, dat zijn (haar) echtgenoot(e) tegen haar (zijn) zin wordt ontheven — een consequentie, die de andere ouder zeker niet zal hebben voorzien. Bij gedwongen ontheffing van den anderen ouder — aan welke ontheffing dan een ondertoezichtstelling moet zijn voorafgegaan — zou tegen een gedwongen ontheffing van den eenen ouder, indien deze noodig is om de kinderen aan den invloed van den reeds eerder ontheven of nog te ontheffen anderen ouder te onttrekken, daarentegen minder bezwaar bestaan. Dit geval zal zich echter wel zelden voordoen. Is het een enkele maal noodig, dan zal aan de gedwongen ontheffing van den eenen ouder een nieuwe ondertoezichtstelling vooraf moeten gaan, hetgeen geen overwegende bezwaren zal opleveren. De Minister achtte wijziging van het artikel dus niet noodig.

46. (Art. 374c.) *Gronden voor ontzetting uit de ouderlijke macht.* Van de zijde der Commissie werd de vraag gesteld, of in het begrip „grove verwaarloozing” altijd een element van schuld zit. Er doen zich nl. in de practijk gevallen voor van ernstige verwaarloozing buiten de schuld van de ouders. Zou in zulke gevallen met het oog op het onteerend karakter van de ontzetting en de daaraan verbonden gevolgen (speciaal het verlies van kiesrecht) gedwongen ontheffing niet te verkiezen zijn?

De Minister achtte het niet twijfelachtig, dat het begrip „grove verwaarloozing” altijd een element van schuld bevat. Ook het begrip „misbruik van de ouderlijke macht”, dat in het artikel op één lijn wordt gesteld met de grove verwaarloozing, bevat zulk een schuldelement. Uit den bouw van het geheele artikel blijkt trouwens, dat het uitgaat van schuld bij de ouders. Indien ouders door overmacht gedwongen worden hun kinderen te verwaarloozen, behooren zij zich te doen ontheffen; weigeren zij daarin toe te stemmen, dan kan daarin een hun toe te rekenen grove verwaarloozing schuilen, welke tot ontzetting kan leiden.

Onder 5° van dit artikel, zoo werd verder uit de Commissie opgemerkt, wekt „inwilliging van den eisch” den indruk, dat tusschenkomst van den rechter noodig is. Dit is echter niet het geval, omdat de ouder de ouderlijke macht juist niet verloren heeft. Daarom werd gevraagd of het niet juistere ware, hier te spreken van „afgifte”.

Hoewel de Minister er op wees, dat „eisch” hier niet een juridisch begrip behoeft te zijn, doch ook als een feitelijk begrip kan worden uitgelegd, had hij er geen bezwaar tegen, het artikel in den voorgestelden zin te wijzigen.

Wijziging van de bepalingen betreffende het kinderrecht, voorkomende in het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek, enz.

Ook na deze wijziging meende men, dat zich nog een moeilijkheid voordoet. Er komt nu immers aan het slot van 5°. te staan: „bij afgifte” en „zouden worden verwaarloosd”. Dit duidt er op, dat de bepaling alleen kan worden toegepast, indien de afgifte nog niet heeft plaats gehad. Wat zal echter gelden, indien de ouder het kind in feite reeds heeft teruggehaald? Het spreekt wel van zelf, dat ontzetting ook dan toegepast moet kunnen worden.

De Minister verklaarde door wijziging ook hieraan tegemoet te zullen komen.

47. (Artt. 374e en 374f.) *Schorsing van de ouderlijke macht ook bij vrijwillige ontheffing?* Uit de Commissie werd opgemerkt, dat schorsing van de ouderlijke macht en voorloopige toevertrouwing aan den voogdijraad, gelegenheid gevende tot observatie, thans mogelijk gemaakt worden, niet alleen indien een verzoek tot ontzetting, doch ook indien een verzoek tot gedwongen ontheffing is ingediend of wordt overwogen. Komt echter alleen een vrijwillige ontheffing in aanmerking, dan is dit nog niet mogelijk. In de practijk behelpt men zich wel; zou het echter toch niet wenschelijk zijn de bevoegdheid tot schorsing en voorloopige toevertrouwing ook in dit geval te verleen? Wachten tot dat een voogdijvereniging gevonden is duurt soms voor het kind te lang.

De Minister antwoordde hierop, dat schorsing van de ouderlijke macht een dwangmaatregel is, welke niet zou passen bij de vrijwillige ontheffing. Met zulk een maatregel zou men kans loopen de medewerking van den ouder, die bereid is zich te laten ontheffen, te verspelen. Het is waar, dat vele voogdijverenigingen een voogdij alleen willen aanvaarden, indien zij het kind in observatie hebben gehad, doch zulk een observatie is ook zonder schorsing van de ouderlijke macht wel mogelijk. De Minister verklaarde ook nu in voorkomende gevallen reeds machtiging te verleen om de kosten van een zoodanige observatie door het Rijk te doen vergoeden.

48. (Art. 374l.) *Proefherstel.* Bij het overleg bleek, dat de Commissie, die er zich aanvankelijk mee had kunnen vereenigen, dat proefherstel niet zou kunnen worden bevolen zonder de toestemming van dengene, die het gezag over het kind uitoefent, en dat deze laatste het kind te allen tijde zou kunnen terugvorderen, bij nader inzien toch bezwaren tegen deze regeling had. Zij vroeg zich af, of hier vooral bij voogdijverenigingen geen financieele motieven een rol kunnen spelen. De vereenigingen zijn van het milieu, waaruit de kinderen afkomstig zijn, dikwijls slecht op de hoogte en zijn daarom toch reeds huiverig aan een proefherstel mee te werken. Bedenklijk achtte de Commissie het bij nadere overweging ook, dat de voogd het kind te allen tijde tijdens het proefherstel zou kunnen terugvorderen zonder medewerking van den rechter.

De Minister erkende, dat tegen de regeling van het gewijzigd ontwerp bezwaren bestaan. Deze kunnen worden weggenomen door de beslissing omtrent proefherstel geheel aan den rechter over te laten en het bevel dus niet meer te binden aan de toestemming van dengene, die het gezag uitoefent. Weliswaar dreigt dan het gevaar, dat een proefherstel, bevolen tegen den zin van den voogd, mislukt en dat de voogd het door deze proefneming in meerdere of mindere mate bedorven kind moet terugnemen, doch hiertegen zal de rechter moeten waken door proefherstel alleen toe te staan, indien voldoende kansen voor het welslagen van de proefneming aanwezig zijn. Ook zal de rechter dan de bevoegdheid moeten hebben het proefherstel te allen tijde te beëindigen. Daarentegen zal het recht van den voogd om buiten den rechter om het kind terug te halen moeten vervallen. Geschiedt dit, dan behoort ook de bepaling, dat de voogd ook gedurende den termijn van het proefherstel verantwoordelijk blijft voor het kind, te verdwijnen, daar de voogd, die niet het recht heeft het kind terug te halen, die verantwoordelijkheid niet kan dragen.

De Minister zegde dus wijziging van het artikel in dezen zin toe.

49. (Art. 376.) *Vervanging van den voogd door een bewindvoerder.* Er werd op gewezen, dat in art. 393 nauwkeurig omschreven is, wie het verzoek tot benoeming van den voogd kan doen, doch dat zulk een opsomming hier ontbreekt. De Minister zegde wijziging van het artikel toe ten einde buiten twijfel te stellen, dat alle personen, die benoeming van den voogd kunnen vragen, ook diens vervanging door een bewindvoerder kunnen verzoeken en dat tevens de toeziende voogd daartoe bevoegd is.

50. (Art. 377.) De Minister zegde vervanging van het woord „bestuurderes”, waartegen uit de Commissie bezwaar werd gemaakt, door „bestuurlid” toe.

51. (Art. 384.) *Wijziging van een beslissing inzake voogdij over een natuurlijk kind.* De Commissie herinnerde er aan, dat zij in haar Voorloopig Verslag bij dit artikel de vraag had gesteld, of in dit artikel niet behoort te worden opgenomen, dat wijziging van de hier bedoelde beslissing alleen kan plaats hebben, indien het belang van het kind er zich niet tegen verzet. In de Memorie van Antwoord is hierop niet ingegaan.

De Minister verklaarde thans, dat dit zijns inziens inderdaad vanzelf spreekt. Opneming van zulk een toevoeging in dit artikel zou er, zooals de Commissie reeds vreesde, inderdaad toe leiden, dat elders uit het ontbreken van een zoodanige toevoeging een onjuist argumentum a contrario zou worden afgeleid.

52. (Art. 385.) *Medevoogdij.* Zooals bij punt 22 reeds gebleken is, zegde de Minister toe, het geheele instituut der medevoogdij uit de wet te zullen schrappen. Het geheele artikel 385 met het opschrift daarboven moet dus vervallen.

53. (Art. 386.) *Benoeming van een voogd bij testament.* Opgemerkt werd, dat in lid 3 wordt bepaald, dat indien beide ouders voor hun kind een voogd hebben benoemd, doch niet denzelfden, en beiden tegelijk sterven, de door den vader gemaakte beschikking praevaleert boven die van de moeder. Is dit, zoo vroegen sommige leden der Commissie, niet volmaakt willekeurig? Moet de wil van den vader ook na den dood nog boven dien van de moeder gaan? Kan men de beslissing althans in dit geval niet beter aan den rechter opdragen? Het argument, dat men geen buitenstaander moet laten beslissen over verschillen van meening in een huwelijk, gaat hier, waar beide echtgenooten niet meer leven, toch niet meer op.

De Minister wees er op, dat het hier een volkomen exceptioneel geval betreft. In de eerste plaats moeten beide ouders bij testament een verschillenden voogd benoemd hebben; reeds dit zal zich slechts uiterst zelden voordoen. En dan moeten beiden nog op denzelfden dag overlijden, zonder dat kan worden vastgesteld, wie van hen het langst geleefd heeft! Wanneer men nu in de wet den regel opneemt, dat bij verschil van meening tijdens het leven der ouders de wil van den vader beslissend is, laat men dit dan ook aanvaarden voor het geval de ouders gelijktijdig sterven. Zoodra vast staat, dat een van hen langer geleefd heeft dan de ander, berust de beslissing uitsluitend bij den langstlevende. Het zou exceptioneel zijn in geval van gelijktijdig overlijden den rechter in te schakelen, terwijl deze gedurende het leven der echtgenooten juist buiten hun meeningsverschillen wordt gehouden. Na hun overlijden zou de rechter trouwens geen van beide ouders meer kunnen hooren, zoodat de beslissing hem dan nog extra moeilijk zou vallen. De Minister verklaarde zich dus niet bereid het artikel te wijzigen.

54. (Artt. 390, 391, 412 en 413.) *Tijdelijke voogdij.* Uit de Commissie werd opgemerkt, dat de regeling van de tijdelijke voogdij tot allerlei vragen aanleiding geeft. De onderscheiding, die het ontwerp maakt, lijkt — zoo meende men — niet wel gemotiveerd. Meer voor de hand ligt het verschil tusschen het geval van art. 390, lid 1, onder b, (voorziening in afwachting van het begin der voogdij), enerzijds en de gevallen van art. 390, lid 1, onder a (tijdelijke onmogelijkheid om gezag uit te oefenen), en van art. 391 (onbekendheid van bestaan of verblijfplaats) anderzijds. Immers: kan wel een scherpe scheiding gemaakt worden tusschen tijdelijke onmogelijkheid om het gezag uit te oefenen en onbekendheid van woon- of verblijfplaats? Is een daarop gebaseerd verschil in regeling van het herstel wel houdbaar? Is het niet onjuist, dat het — zooals op bladz. 36 van de Memorie van Antwoord wordt gezegd — steeds aan den ouder of voogd te verwijten is, indien zijn bestaan of verblijfplaats onbekend is? De ervaring in den oorlog heeft, zoo werd opgemerkt, anders geleerd. Indien de tijdelijke onmogelijkheid lang geduurd heeft, behoort dan toch automatisch herstel plaats te hebben en, zoo neen, wie moet dan over het herstel beslissen, de kantonrechter of de rechtbank? Moet in art. 391 niet ook geregeld worden het geval, dat bestaan of verblijfplaats van den voogd-niet-ouder onbekend is?

Wijziging van de bepalingen betreffende het kinderrecht, voorkomende in het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek, enz.

De Minister erkende, dat „tijdelijke onmogelijkheid” en „onbekendheid van bestaan of verblijfplaats” min of meer verwante gevallen zijn. Hij zegde toe, het bepaalde in art. 390, lid 1, onder *a*, te zullen overbrengen naar art. 391. Door deze hergroepering wordt dan tevens de door de Commissie gewenschte uniformiteit in de regeling van het herstel bereikt: de kantonrechter zal daarover beslissen. Rechterlijke inmenging achtte de Minister ten deze ook in het belang van de minderjarigen gewenscht. Bezwaren zijn daaraan niet verbonden, want indien den ouder geen schuld treft, zal de kantonrechter niet aarzelen hem te herstellen.

Voorts zegde de Minister toe, art. 391 in dier voege te zullen aanvullen, dat het ook toepasselijk zal zijn, indien het bestaan of de verblijfplaats van den derde-voogd onbekend is.

De Minister merkte nog op, dat art. 391 verzuimt te bepalen, dat de tijdelijke voogd zelf ontslag kan verzoeken, indien degene, dien hij vervangt, stilzit of weigerachtig is om het gezag over te nemen. Ook deze leemte, zoo deelde hij mede, zal worden aangevuld.

Vorenbedoelde wijzigingen van de artt. 390 en 391 brengen met zich mede, zoo merkte de Minister verder op, dat ook art. 412, lid 2, moet worden gewijzigd, terwijl art. 413, 1°, onder *b*, kan vervallen. Laatstbedoelde bepaling toch kan als overbodig worden beschouwd, want als de voogd op verzoek van een met ouderlijke macht bekleeden vader of moeder is ontslagen, zal de toeziende voogdij reeds eindigen uit hoofde van het bepaalde in art. 413, 1°, onder *c*.

Ten slotte stelde de Commissie de vraag, of uit art. 401 volgt, dat naast een tijdelijken voogd ook een tijdelijke toeziende voogd benoemd moet worden.

Hierop antwoordde de Minister, dat dit van de omstandigheden zal afhangen. Betreft het een tijdelijke vervanging van een voogd, terwijl er een toeziende voogd is, dan is benoeming van een nieuwen, tijdelijken, toezienden voogd niet noodig. Betreft het de tijdelijke vervanging van een ouder, die de ouderlijke macht uitoefende, dan zal er geen toeziende voogd zijn en dient dus naast een tijdelijken voogd ook een tijdelijke toeziende voogd te worden aangewezen. Is de toeziende voogd zelf tijdelijk verhinderd, dan geldt art. 412, lid 2. Wijziging van de ontworpen bepalingen op dit punt achtte de Minister dus overbodig.

55. (Art. 395.) *Mededeelingen aan den kantonrechter met het oog op voogdijvoorziening.* De strekking van dit artikel is, zoo werd opgemerkt, dat de kantonrechter op de hoogte gebracht zal worden van alle gevallen, waarin hij een voogd zal moeten benoemen. Wordt echter aangifte gedaan van de geboorte van een kind, waarvan — hetgeen overigens slechts zeer zelden zal gebeuren — reeds bij gewijsde is vastgesteld, dat het in overspel of bloedschande geteeld is, dan zal de ambtenaar van den burgerlijken stand daarvan geen mededeeling aan den kantonrechter behoeven te doen.

De Minister zegde wijziging van het artikel toe om hieraan tegemoet te komen; daarbij zal tevens bericht aan den voogdijraad voorgeschreven worden.

56. (Art. 396.) *Moeten voogdijverenigingen aan bepaalde voorwaarden voldoen?* Tot dusverre, zoo merkte men uit de Commissie op, behoeft een rechtspersoon om tot voogdes benoemd te kunnen worden, alleen te voldoen aan de voorwaarde, dat haar statuten duurzame verzorging van minderjarigen voorschrijven. Is het echter niet wenschelijk alleen die rechtspersonen tot de voogdij toe te laten, die waarborgen geven voor een behoorlijke uitoefening van de voogdij? Men zou dit kunnen bereiken door aan het eerste lid toe te voegen: en die blijkens schriftelijke verklaring van het bestuur zich onderwerpen aan van Regeeringswege gestelde voorwaarden en wier bereidverklaring door de Regeering is aanvaard.

Na een vrij uitvoerige discussie verklaarde de Minister te zullen bevorderen, dat nadere regelingen omtrent de eischen, welke aan voogdijverenigingen gesteld moeten worden, zullen worden opgenomen in de Pleegkinderenwet, omtrent welke voorbereiding hij met zijn ambtgenoot van Sociale Zaken in overleg getreden is. Met het oog hierop achtte hij het niet noodig, het artikel met nadere eischen van dezen aard aan te vullen.

Voorts verklaarde de Minister in het tweede lid het woord „of” te zullen vervangen door „en”. Zie hiervoor onder punt 42.

57. (Art. 402.) *Verplichting om een toezienden voogd te doen benoemen.* De Minister verklaarde dit artikel te zullen

aanvullen met de in art. 412, lid 1, voorkomende woorden: onverminderd zijn aansprakelijkheid voor schaden, kosten en interessen.

58. (Art. 404.) *Gevraagd werd, of voor den toezienden voogd niet een bepaling dient te gelden als die van art. 375c voor den voogd, namelijk, dat hij verplicht is zijn voogdij uit te oefenen, indien deze begonnen is, ook al mocht hij zich kunnen versochoonen.* De Minister zegde wijziging in dezen zin door invoeging van een nieuw artikel 404a toe.

59. (Art. 414.) *Gronden tot versochooning van de voogdij.* Dit artikel gaf tot een aantal vragen aanleiding. In de eerste plaats werd gevraagd, of onder 3° en 4° niet gesproken moet worden van twee andere voogdijen respectievelijk een andere voogdij. De Minister verklaarde hieraan tegemoet te zullen komen door het invoegen van het woord „bereids”, hetgeen hetzelfde effect heeft.

Voorts werd de vraag gesteld, of onder 4° niet moet worden gesproken van *wettige* kinderen. Deze vraag beantwoordde de Minister bevestigend.

Vervolgens kwam ter sprake, of onder 4° en 5° de uitzondering niet behoort te worden beperkt tot degenen, die *minderjarige* kinderen hebben. Dit zou de Minister niet juist achten; wie kinderen heeft grootgebracht, ontleent daaraan het recht niet meer de zorg voor andere kinderen op zich te hoeven nemen, ook al zijn zijn eigen kinderen inmiddels volwassen.

Eindelijk zegde de Minister toe, naast voogdij en toeziende voogdij onder 3° en 4° ook curateele en toeziende curateele te zullen opnemen. Daarmede wordt dan tevens bereikt, dat in art. 507, dat naar dit artikel verwijst, voogdij en toeziende voogdij als gronden tot versochooning van de curateele erkend worden.

60. (Art. 415.) *Vervallen van het versochooningsrecht.* De Commissie was niet overtuigd, dat haar bezwaar tegen het vervallen van het versochooningsrecht na 14 dagen na de benoeming, ook indien de voogd daarvan niet op de hoogte is, voldoende was weerlegd. De Minister erkende, dat het vervallen van dit recht, voordat de voogd van zijn benoeming op de hoogte is, theoretisch bezwaren kan opleveren. Van bezwaren uit de practijk is echter nooit gebleken. Verandering van stelsel zou de onzekerheid omtrent de voogdij vergrooten. De Minister verklaarde zich echter wel bereid, den termijn te verlengen tot 1 maand. In verreweg de meeste gevallen zal de voogd dan wel op de hoogte gebracht kunnen zijn en indien dit onverhoopt eens niet het geval mocht zijn, zal hij altijd nog kunnen trachten zich later door een ander te doen vervangen.

61. (Art. 416a.) Hier verklaarde de Minister naar aanleiding van een opmerking uit de Commissie na „van de voogdij” te zullen invoegen: of van de toeziende voogdij.

62. (Art. 417.) *Herstel in de voogdij na onbevoegdheid.* Een vraag uit de Commissie gaf den Minister aanleiding het laatste lid van dit artikel in overeenstemming te brengen met de bepaling van art. 374k omtrent het herstel in de ouderlijke macht na ontheffing of ontzetting, namelijk door er in op te nemen, dat het herstel plaats vindt, indien de kantonrechter van oordeel is, dat het kind wederom aan den als voogd of toezienden voogd ontslagen ouder mag worden toevertrouwd. De consequentie van deze wijziging is, dat een overeenkomstige verandering wordt aangebracht in artikel 388, waaraan de Minister zijn medewerking zou verleenen.

Op de vraag, of ook voor het herstel van een derde-voogd geen regeling getroffen behoort te worden, antwoordde de Minister, dat hij dit niet noodig achtte, daar een derde-voogd, anders dan een ouder-voogd, niet geacht kan worden een bepaalde aanspraak op de voogdij te hebben.

63. (Art. 418.) *Ondertoezichtstelling ook bij voogdij van een rechtspersoon?* Op een vraag hieromtrent antwoordde de Minister, dat z.i. ondertoezichtstelling niet past bij voogdij van een rechtspersoon. De benoeming van een gezinsvoogd dient immers in de eerste plaats om te trachten het gezin bij elkaar te houden; bij opdracht van de voogdij aan een rechtspersoon pleegt het kind echter juist uit het gezin te worden weggenomen. De opdracht van de voogdij aan een rechtspersoon gaat dus reeds verder dan de benoeming van een gezinsvoogd.

De Minister verklaarde voorts nog enkele verbeteringen te zullen aanbrengen in het tweede lid, in de eerste plaats door

Wijziging van de bepalingen betreffende het kinderrecht, voorkomende in het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek, enz.

ook den voogd zelf de bevoegdheid te geven de ondertoezichtstelling te verzoeken en in de tweede plaats door ook art. 368 toepasselijk te maken.

64. (Artt. 419 en 416.) *Gronden voor ontzetting uit de voogdij.* Uit de Commissie werd de vraag gesteld, waarom onder 2° van dit artikel als grond voor ontzetting uit de voogdij is opgenomen onbekwaamheid tot de uitoefening zijner voogdij, terwijl een gelijke onbekwaamheid geen grond oplevert tot ontzetting uit de ouderlijke macht, doch bij de ouderlijke macht ongeschiktheid wél een grond tot ontheffing oplevert. Is onbekwaamheid iets anders dan ongeschiktheid en, zoo ja, wat is het verschil?

De Minister meende, dat er tusschen ongeschiktheid en onbekwaamheid wel eenig verschil bestaat. Onbekwaamheid ziet vooral op de verstandelijke eigenschappen, ongeschiktheid omvat ook andere factoren. Inderdaad kan een ouder op grond van ongeschiktheid worden ontheven en niet op grond van onbekwaamheid ontzet, terwijl ontzetting van een voogd wegens onbekwaamheid wél mogelijk is. Het onderscheid berust hierop, dat aan een voogd hogere eischen van bekwaamheid gesteld mogen worden dan aan een ouder. De ontzetting uit de voogdij wegens onbekwaamheid wordt dan ook door art. 419a beperkt tot de derde-voogden. Men bedenke hierbij verder, dat ontheffing van derde-voogden wegens ongeschiktheid niet mogelijk is. Dit is ook niet noodig: een derde-voogd, die onbekwaam is, is zeker ook niet geschikt. Overigens is ontzetting ten aanzien van derde-voogden niet oneerlijk; er is geen verlies van kiesrecht aan verbonden.

Nog merkte de Minister op, dat in art. 416, lid 1, onder 1°, gesproken wordt van „geestelijk” of lichamenlijk ongeschikt”. Dit is een paraphrase van het bestaande art. 434, lid 1, onder 5°, waar gesproken wordt van hen, „die door eene zware en behoorlijk bewezen ziekelijkheid of ongemak gekweld zijn”. Indien de ziekelijkheid of het ongemak na zijn benoeming is ontstaan, is de derde-voogd gerechtigd uit dien hoofde, op grond van verschooningsrecht, ontslag te verzoeken. Ten einde begripsverwarring te vermijden ware het nu verkieslijk om in art. 416 het woord „ongeschikt” niet te bezigen, doch te spreken van geestelijk of lichamenlijk gebrek, ten gevolge waarvan de voogd niet meer in staat is de voogdij waar te nemen. De Minister verklaarde een wijziging in dezen zin te zullen aanbrengen.

Dat in art. 419 gesproken wordt van onbekwaamheid tot de uitoefening zijner voogdij en niet eener voogdij achtte de Minister juist, daar het zeer wel mogelijk is, dat iemand de bewaamheden tot de uitoefening van een bepaalde voogdij mist, doch wél bekwaam is tot de uitoefening van een andere voogdij, welke minder hooge eischen stelt.

Ook achtte de Minister het juist, dat in dit artikel, anders dan in art. 374c, niet van *grove* verwaarloozing, doch eenvoudig van verwaarloozing gesproken wordt. Voogden komen nl. eerder dan ouders voor ontzetting in aanmerking.

Wel verklaarde hij de bepaling onder 6°, sub a, zoo te zullen wijzigen, dat niet meer gesproken wordt van *den* onder zijn toezicht staanden, doch van *een* onder zijn gezag staanden minderjarige, zulks eveneens overeenkomstig den tekst van art. 374c, terwijl hij onder b „zoodanige” zou veranderen in: zoodanigen. Eindelijk verklaarde hij de bepaling onder 8° in overeenstemming te zullen brengen met hetgeen hij bij punt 46 had toegezegd.

65. (Artt. 422 en 422a.) *Ontheffing van derde-voogden.* In aansluiting aan hetgeen hij bij het vorige punt reeds had opgemerkt, betoogde de Minister bij de discussie over deze artikelen, dat er te recht een onderscheid wordt gemaakt tusschen de gronden voor ontheffing van ouder-voogden en die voor ontheffing van voogden-niet-ouders. De laatsten kunnen krachtens het gewijzigd ontwerp alleen van de voogdij ontheven worden, indien zij een ander berisid vinden hen op te volgen, ook al zijn zij ongeschikt of onmachtig. Kunnen zij geen ander vinden, dan zullen zij dus moeten worden ontzet. Ziet men daarin wellicht een onteerende maatregel, dan geschiedt dit ten onrechte, want t.a.v. derde-voogden mist deze ontzetting haar onteerende karakter en heeft zij ook geen staatsrechtelijke gevolgen. Een onbillijkheid tegenover de derde-voogden schuilt in dit verschil in behandeling dus niet. Men moet trouwens bedenken, dat de voogdij, ook over vreemde kinderen, een last is, waarvan men zich niet al te gemakkelijk moet kunnen ontdoen.

Intusschen erkende de Minister, zulks naar aanleiding van

een verdere vraag uit de Commissie, dat het minder juist is, in art. 422a, handelende over de vervanging van een derde-voogd door een ander, te spreken van „ontheffing”. Dit woord doet denken aan ongeschiktheid of onmacht, terwijl in dat geval ontheffing van een derde-voogd juist niet mogelijk is. Beter ware het daarom, in art. 422a te spreken van „ontslaan”. Dit woord wordt ook gebruikt in art. 416 in verband met een later opgekomen geestelijk of lichamenlijk gebrek en het bereiken van den 65-jarigen leeftijd. Het kwam den Minister met het oog hierop voor, dat het aanbeveling zou verdienen de bepaling van art. 422a geheel over te brengen naar art. 416. Een wijziging in dezen zin, welke tevens wijzigingen in de ontworpen artikelen 951, 952, 953, 954 en 970 Rv. meebrengt, zegde hij toe.

66. (Art. 426.) *Correction tutélaire.* In verband met het doen vervallen van de correction paternelle — zie onder punt 9 — zegde de Minister schrapping ook van dit artikel toe.

67. (Art. 440.) *Aanvaarding van een erfenis.* Men vestigde er de aandacht op, dat de voogd krachtens het bestaande art. 459 een erfenis alleen onder voorrecht van boedelbeschrijving kan aanvaarden. Het ontwerp-1886 wilde dit veranderen door te bepalen, dat een aanvaarding door den voogd van rechtswege aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving ten gevolge heeft. In 1893, bij de vaststelling van de Faillissementswet, volgde men evenwel het systeem van het Burgerlijk Wetboek weer en thans wordt in het gewijzigd ontwerp voorgesteld over te gaan tot het stelsel van het ontwerp-1886. Het was der Commissie niet duidelijk, wat hiervan de reden is. Ook vroeg zij, of hieraan niet het bezwaar verbonden is, dat op deze wijze aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving plaats vindt, zonder dat daarvan ter griffie van de arrondissements-rechtbank aanteekening gehouden wordt.

De Minister was van oordeel, dat het stelsel van automatische aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving, overeenkomstig het ontwerp-1886, in beginsel aanbeveling verdient. Hij erkende echter, dat dit stelsel in strijd is met de systematiek van de geheele tot dusverre geldende regeling van de aanvaarding onder zoodanig voorrecht. Daarom gaf hij er de voorkeur aan, in art. 440 geen afwijking van het gewone recht op te nemen. Wijziging van het artikel van het gewijzigd ontwerp zegde hij toe.

68. (Artt. 444 en 457.) *Procedure bij het afleggen van rekening.* Naar aanleiding van een vraag uit de Commissie vestigde de Minister er de aandacht op, dat van de beslissing van den kantonrechter in de hierbedoelde geschillen nopens het slot der rekening hooger beroep door den voogd mogelijk is, voor zoover het de eindrekening betreft, doch niet voor zoover het betreft de jaarlijkse rekening. Dit blijkt uit art. 973 Rv. volgens het gewijzigd ontwerp. Dat de procedure een requestprocedure is, blijkt voorts uit het gebruik van het woord „beschikking” in dat artikel.

De Minister verklaarde het niet noodig te achten, tegen de beslissing van den kantonrechter in geschillen betreffende de periodieke rekening hooger beroep open te stellen. De periodieke rekening zal immers, zooals in de Memorie van Antwoord bij art. 442 is uiteengezet, geen décharge ten gevolge hebben, zoodat ook de beslissingen van den kantonrechter daaromtrent niet zullen prejudicieeren op een eventuele latere beslissing over de eindrekening.

69. (Art. 456.) *Moet verhaal wegens fouten in het beheer tot den laatsten voogd beperkt blijven?* De Commissie vestigde er de aandacht op, dat blijkens de bladz. 44 en 45 van de Memorie van Antwoord 1) 's Ministers toenmalige ambtsvoorganger van oordeel was, dat de gewezen pupil slechts op den laatsten voogd verhaal kan nemen; heeft deze zijn voorganger in de voogdij ten onrechte gedéchargeerd, dan zal hij daarvoor jegens den pupil aansprakelijk zijn. Levert dit systeem, zoo werd uit de Commissie gevraagd, voor den pupil geen ernstige bezwaren op, indien de laatste voogd onvermogen is?

De Minister meende, dat de stelling uit de Memorie van Antwoord, dat de pupil alleen verhaal zou hebben op den laat-

1) Op deze bladzijden van de Memorie van Antwoord heeft een misstelling plaats gehad, welke deze bladzijden moeilijk leesbaar maakt. Het eerste gedeelte van blz. 45 tot en met het inspringende gedeelte bij artikel 448 behoort verplaatst te worden naar blz. 44 bovenaan; de laatste 4 regels bij artikel 448 behooren onderaan blz. 44 geplaatst te worden.

Wijziging van de bepalingen betreffende het kinderrecht, voorkomende in het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek, enz.

sten voogd, althans in haar algemeenheid in het artikel niet te lezen is. Wel is waar bepaalt het, dat de voogd rekening en verantwoording doet aan zijn opvolger in het beheer, doch dit betekent niet, dat hij daardoor van iedere aansprakelijkheid jegens den pupil ontheven wordt. De opvolgende voogd kan immers nooit décharge verlenen ten aanzien van feiten, welke hij niet kende, bijv. indien de voorganger inkomsten verzwegen heeft. Op zulke feiten kan geen enkele décharge betrekking hebben, ook niet een décharge door den pupil zelf. Indien dus achteraf van zoodanige verzwijging blijkt, zal de pupil, naar 's Ministers oordeel, den vorigen voogd rechtstreeks kunnen aanspreken. Hij zal echter niet gedwongen kunnen worden opnieuw rekening en verantwoording af te leggen; de bewijslast zal dus in dit geval op den pupil rusten. Overigens meende de Minister, dat men de oplossing van deze vragen het best aan de jurisprudentie kan overlaten.

70. (Art. 458.) *Overeenkomsten betreffende de voogdij-rekening.* Naar aanleiding van de opmerking uit de Commissie, dat ook de toezienende voogd aansprakelijk kan zijn wegens wanbeheer tijdens waarneming van de voogdij of wegens medeplichtigheid aan wanbeheer van den voogd zelf, zoodat overeenkomsten ook met den toezienenden voogd nietig behooren te zijn, indien zij worden aangegaan, voordat de rekening en verantwoording is afgelegd, zegde de Minister wijziging van het artikel toe.

71. (Art. 464.) *Onderhoudsplicht tusschen behuwd-kinderen en schoonouders.* Is het billijk, zoo werd bij het mondeling overleg gevraagd, dat men zijn schoonouders moet onderhouden na ontbinding van zijn huwelijk, indien er uit dat huwelijk kinderen zijn geboren, terwijl deze verplichting niet bestaat, indien het huwelijk kinderloos is gebleven? Komt deze bepaling niet neer op een soort straf op het hebben van kinderen?

De Minister meende, dat de familieband met de schoonouders sterker is, wanneer er kinderen zijn dan wanneer die er niet zijn. De schoonouders zijn immers de grootouders van deze kinderen. De regel komt dus hierop neer, dat men de grootouders van zijn kinderen moet onderhouden. Dit achtte de Minister redelijk.

Vervolgens werd de vraag ter sprake gebracht of de onderhoudsplicht ook moet bestaan bij dronkenschap of slecht levensgedrag van dengene, die aanspraak maakt op onderhoud.

Dit is, zoo antwoordde de Minister, een algemeene vraag, die niet uitsluitend betrekking heeft op de verhouding tusschen schoonouders en behuwd-kinderen. Het antwoord moet echter zijn, dat de rechter met zulke omstandigheden rekening kan houden. Gaat de te onderhouden persoon zich bijv. te buiten aan dronkenschap, dan zal de rechter de uitkeering zeker niet hooger stellen dan voor het noodzakelijk levensonderhoud noodig is. En indien zulk een persoon een slecht leven leidt, terwijl hij of zij wel in staat zou zijn door werk in zijn of haar onderhoud te voorzien, dan zal in het geheel geen uitkeering verschuldigd zijn. Men kan dit veilig aan de jurisprudentie overlaten.

Eindelijk werd de vraag besproken, wat er moet gebeuren in het geval bedoeld onder e van dit artikel, indien het latere huwelijk van de hertrouwde schoonmoeder of schoondochter weer ontbonden wordt, hetzij door overlijden, hetzij door echtscheiding. Herleeft de onderhoudsplicht jegens zulk een schoonmoeder of schoondochter dan?

De Minister was van oordeel, dat ook deze quaestie aan de jurisprudentie ter oplossing moet worden overgelaten. Voor beide oplossingen zijn argumenten aan te voeren. Het was geenszins zijn bedoeling in den bestaanden toestand op dit punt verandering te brengen; ook thans geeft de wet op deze vraag niet met zooveel woorden antwoord.

72. (Art. 469.) *Uitkeering aan den voogdijraad ten behoeve van de kinderen.* Enkele leden der Commissie vestigden er de aandacht op, dat de rechter bij de voogdijvoorziening na echtscheiding kan bepalen, dat de ouder, die niet met de voogdij belast wordt, een bedrag aan den voogdijraad moet betalen voor het onderhoud van de kinderen. Hij is daartoe echter niet verplicht. De praktijk in verschillende arrondissementen schijnt te zijn, dat de rechter zulk een beschikking doorgaans niet wil geven, zoolang de ouder niet in verzuim is. Zoodoende gaat er vaak geruime tijd over heen, voordat de ouder gedwongen kan worden bij te dragen. Is het nu wellicht mogelijk, zoo werd gevraagd, te bevorderen, dat in zooveel mogelijk gevallen zulk een verplichting reeds dadelijk wordt opgelegd?

De Minister wees er op, dat de rechter volle vrijheid heeft om dit artikel toe te passen, zoodra hij meent, dat er gegronde vrees bestaat voor niet-nakoming van de verplichting tot onderhoud. Men kan den rechter evenwel geen instructies geven, dat hij in elke procedure zulk een uitkeering moet vaststellen. Er zijn toch ook gevallen, waarin het heelemaal niet noodig is. De Minister erkende echter, dat in de woorden „bij gegronde vrees” in den aanhef van het artikel een zekere beperking schuilt. Hij verklaarde zich bereid deze beperking weg te nemen en dus mogelijk te maken, dat de bepaling van het in art. 468 bedoelde bedrag altijd op eenvoudig verzoek van belanghebbenden of van den voogdijraad wordt verbonden aan een der in art. 469 genoemde beslissingen. Natuurlijk blijft de rechtbank dan vrij om het verzoek af te wijzen, doch de bewijslast voor den verzoeker wordt door het opheffen van deze beperking in elk geval verlicht.

73. (Art. 479g van het geldende W. v. B. Rv.) *Executie van onderhoudsvonnissen.* De Commissie wilde gaarne nader overwogen zien, of niet een wijziging van dit artikel ter vergemakkelijking van de executie van onderhoudsvonnissen in het kader van dit ontwerp mogelijk ware. De Minister verklaarde aanvankelijk geen aanleiding tot wijziging te zien; mocht die er wél zijn, dan meende hij, dat een wijziging in elk geval niet bij dit wetsontwerp, doch bij de in voorbereiding zijnde algemeene herziening van de regeling inzake de executie van onderhoudsvonnissen tot stand gebracht zou moeten worden.

74. (Rv. art. 820.) *Voorloopige uitkeering tijdens geding tot echtscheiding.* Behoort niet mogelijk gemaakt te worden, zoo werd gevraagd, dat de president ook aan den man een voorloopige uitkeering toekent ten laste van de vrouw, indien deze laatste inkomsten heeft en de man niet?

De Minister was, in overeenstemming met hetgeen reeds is meegedeeld onder punt 24, van oordeel, dat dit punt eventueel geregeld zou dienen te worden bij een herziening van de regeling der echtscheiding en niet bij die van het kinderrecht.

75. (Rv. art. 828a.) Ook bij dit artikel verklaarde de Minister, dat een eventueele wijziging ter vergemakkelijking van de executie van onderhoudsvonnissen z.i. niet bij dit wetsontwerp tot stand behoort te worden gebracht.

76. (Rv. art. 907.) *Oproepingen door den griffier?* Sommige leden der Commissie braken nogmaals een lans voor het denkbeeld, de oproepingen in alle gevallen te doen geschieden door den griffier. Zij meenden, dat van de procureurs en de deurwaarders toch reeds te veel onbetaalde werkzaamheden worden geëischt.

De Minister verklaarde voor dit denkbeeld niet te gevoelen. De griffies zijn reeds met werk overladen, terwijl de werkzaamheden, verbonden aan het oproepen, nu over een groot aantal procureurs verdeeld worden. Het oproepen van getuigen geschiedt altijd door de procureurs; waarom zouden zij dan ook in deze requestprocedures niet de getuigen en dan tevens de bloedverwanten oproepen? De griffier weet trouwens niet, wie oproepen moeten worden, zoodat de procureurs hem in elk geval zouden moeten inlichten, wat ook werk kost. Het artikel bepaalt niet, op welke wijze de oproepingen moeten geschieden; het zal dus ook bij gewonen brief kunnen geschieden, en van deze mogelijkheid zal men ongetwijfeld doorgaans gebruik maken, zoodat de deurwaarders in dezen weinig werk zullen behoeven te verrichten.

77. (Art. XXIV.) Een opmerking van de zijde der Commissie gaf den Minister aanleiding, in art. 15 van de wet van 12 Februari 1901 (*Staatsblad* n°. 64) nog een wijziging aan te brengen, nl. door „natuurlijke kinderen” te vervangen door: onwettige kinderen.

Vervolgens verklaarde de Minister bij deze gelegenheid nog enkele andere wijzigingen, waarbij enkele van zeer ondergeschikten aard, te zullen aanbrenge in artikelen, welke bij het mondeling overleg nog niet ter sprake waren gebracht.

Art. 166. Onder 2°. was nog verzuimd de punt door een punt-komma te vervangen.

Art. 374g. Hier staat in het gewijzigd ontwerp „vermogen”, terwijl „onvermogen” bedoeld is.

Wijziging van de bepalingen betreffende het kinderrecht, voorkomende in het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek, enz.

Art. 381. In het tweede lid behoort na „kind” zouden te worden ingevoegd.

Art. 397, lid 2. Hier kan het woord „laatste” vervallen.

Art. 398. Aan het slot ware te lezen: te wijten te zijn, in plaats van „te wijten zijn”.

Art. 419, sub 5°. „aanvankelijke” ware te vervangen door: aanmerkelijk.

Art. 419a. In plaats van „393” ware hier te lezen 399.

Art. 420. De Minister verklaarde de woorden „toezien-voogd of voogd” te zullen vervangen door: den toezienenden voogd of den voogd.

Art. 441. Na „minderjarige” behoort een komma te worden geplaatst.

Art. 448. In plaats van „grootboeken van nationale schuld” moet gelezen worden: grootboeken der nationale schuld.

Art. 460. In plaats van „vervalt” zou: verjaart moeten worden gelezen (vgl. art. 472 en art. 448, lid 1, van het Gewijzigd, Nader gewijzigd ontwerp).

Art. 461c. In het derde lid zou het woord „hij” ter verduidelijking kunnen worden vervangen door: de rechter.

Art. 461e. In het laatste lid behoort ook titel XIV te worden genoemd; vgl. art. 344i.

Art. 506. In plaats van „artikel 94” ware te lezen: artikel 94, eerste lid, omdat art. 94, lid 2, slechts voor minderjarigen geschreven is.

Art. 910 Rv. In het tweede lid is „veertien dagen” vervangen door „drie weken”; in het derde lid is echter nog blijven staan „veertien dagen”; de Minister wilde ook hiervan drie weken maken.

Art. 940 Rv. De Minister wilde in dit artikel de oproeping van den minderjarige facultatief maken. In vele gevallen is deze oproeping niet noodig en brengt zij voor het kind verwarring en voor zijn verzorgers, die meenen daaraan te moeten voldoen, moeite en kosten mee.

Art. 961 Rv. In het eerste lid, onder e, behoort na „Europa” een komma te worden geplaatst.

Art. 966 Rv. In het eerste lid, onder a, ware in plaats van „afwijziging” te lezen: afwijzing.

Art. 1722. Nu in het tweede lid gesproken wordt van „kantonregter”, behoort ook in het derde lid het woord „regtbank” vervangen te worden door: kantonregter.

Art. XXXIV. Op het oogenblik, zoo zeide de Minister, zijn rond 6000 kinderen aan de voogdijraden toevertrouwd. Het artikel schrijft nu voor, dat de officier van justitie binnen 30 dagen na de inwerkingtreding van deze wet bekrachtiging van deze toevertrouwing moet vorderen en dat de voogdijraad binnen 60 dagen voorziening in de gezagsuitoefening moet verzoeken. Dit is onder de huidige omstandigheden onmogelijk. Deze termijnen zullen dus verlengd moeten worden.

Eindelijk wilde de Minister nog enkele kleine verbeteringen in de Memorie van Antwoord aanbrengen, welke in het bovenstaande nog niet ter sprake zijn gekomen:

Bij de artt. 284 en 301a is er op bladz. 23 van de Memorie van Antwoord de aandacht op gevestigd, dat de artt. 384a en 384 uit het oorspronkelijke ontwerp zijn samengevoegd. Bedoeld waren de artt. 284a en 284. Voorts spreekt de Memorie van Antwoord op dezelfde plaats van het derde lid van art. 261b; bedoeld was het derde lid van art. 261a van het oorspronkelijke ontwerp. Ten slotte staat op bladz. 40 van de Memorie van

Antwoord bovenaan: „Tiende Afdeling. Van het beheer van den voogd.” Volledigheidshalve wees de Minister er op, dat dit in het gewijzigd ontwerp de twaalfde afdeling geworden is.

Voor de wijzigingen, welke de Minister bij het mondeling overleg toezegde, meent de Commissie naar de hierbij overgelegde Tweede Nota van Wijzigingen en het Nader Gewijzigd Ontwerp van Wet te mogen verwijzen. Behalve de wijzigingen, welke in dit Verslag zijn aangekondigd, komen in die stukken nog een aantal vernummeringen en veranderingen in de verwijzingen voor; deze vereischen geen nadere toelichting.

Met de mededeeling van het bovenstaande acht zij de openbare behandeling van het wetsontwerp voldoende voorbereid.

Aldus vastgesteld 11 April 1947.

TERPSTRA.

DONKER.

ROOLVINK.

TENDELOO.

WTTEWAALL VAN STOETWEGEN.

B. J. STOKVIS.

SASSEN.

25. 2.

TWEEDE NOTA VAN WIJZIGINGEN.

(Ingezonden 11 April 1947.)

In het Gewijzigd Ontwerp van Wet worden de volgende wijzigingen aangebracht.

HOOFDSTUK I.

Wijzigingen in het Burgerlijk Wetboek.

Artikel III.

Artikel 120, lid 2. Te beginnen met „verzet” wordt gelezen „verzet; daarbij kan het belang, dat de wederpartij bij het huwelijk heeft, mede in aanmerking worden genomen.”

Na artikel 152 wordt ingevoegd een artikel 152a, luidende:

„Artikel 152a.

Na het uitspreken van de nietigheid voorziet de regtbank zoo noodig in de voogdij en toezienende voogdij over de uit het huwelijk geboren kinderen.

Indien de kinderen den staat van wettig kind behouden, zijn de bepalingen nopens voorziening in de voogdij en toezienende voogdij na gerechtelijke ontbinding des huwelijks van overeenkomstige toepassing.”

Artikel 157. Het woord „overeenkomstig” wordt vervangen door „niet strijdig”.

Artikel IV.

Artikel 166, sub 2°. Aan het slot wordt de punt vervangen door een punt-komma.

Artikel 166, sub 3°. Het gestelde onder b wordt gelezen „b. van eene voogdij of toezienende voogdij;”

Artikel VI.

Artikel 268. De aanhef van het eerste lid wordt gelezen: